

**Σημείωμα Επιτρόπου Νομοθεσίας και Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων
του Παιδιού για συνεδρίες της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής
Παρακολουθήσεως Σχεδίων Ανάπτυξης και Ελέγχου Δημοσίων Δαπανών με
ημερήσια διάταξη με θέμα: «Ετήσια Έκθεση Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας
για το έτος 2016 [Έλεγχος Γραφείου Επιτρόπου Νομοθεσίας και Επιτρόπου
Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού για την περίοδο 1.9.2016 –
31.8.2017. Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας Ειδική Έκθεση 28/12,2017
(ΓΕΝ-ΕΠΔΠ/01/2017)]»**

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

1. Στο πλαίσιο συζήτησης ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παρακολουθήσεως Σχεδίων Ανάπτυξης και Ελέγχου Δημοσίων Δαπανών με μόνο θέμα στην ημερήσια διάταξη το υπό αναφορά, ο Γενικός Ελεγκτής, ο οποίος στις 10/5/2018 είχε καταθέσει τις απόψεις του επί του θέματος, στις 31/5/2018 τοποθετήθηκε προφορικά με τρόπο ανοίκειο και επιθετικό αναφορικά με θέματα, έρευνες και ελέγχους που δεν συμπεριλαμβάνονται στις υπό αναφορά Εκθέσεις, και τα οποία ουδέποτε είχε θέσει υπόψη μου και/ή ουδέποτε είχε ζητήσει τις απόψεις μου και/ή ουδέποτε είχε ετοιμάσει οποιαδήποτε Έκθεση. Θεωρώ ότι, τα θέματα αυτά ανάρμοστα και αντιδεοντολογικά παρουσιάστηκαν από το Γενικό Ελεγκτή και αντικανονικά και εκτός ημερήσιας διάταξης ηγέρθησαν και ακούστηκαν ενώπιον της Επιτροπής κατά την εν λόγω συνεδρία. Ο Γενικός Ελεγκτής κατέθεσε Σημείωμα στην Επιτροπή το οποίο διανεμήθηκε στα ΜΜΕ.

2. Ανεξάρτητα από το πιο πάνω υποβάλλω το παρόν Σημείωμα εις απάντηση όλων όσων αναφέρθηκαν.

3. Εν πρώτοις, πριν απαντήσω επί της ουσίας για τα θέματα που ηγέρθησαν, θεωρώ επιβεβλημένο να σχολιάσω και τοποθετηθώ αναφορικά με την εισαγωγική τοποθέτηση του Γενικού Ελεγκτή κατά την εν λόγω συνεδρία, σύμφωνα με την οποία *«όταν κάποιος ελεγχόμενος αντιδρά τόσο έντονα σημαίνει ότι προσπαθεί να δημιουργήσει κλίμα εναντίον αυτού που τον ελέγχει για να μην προχωρήσει σε περαιτέρω έλεγχο, και στη βάση αυτού [έχει] προχωρήσει σε αρκετούς ελέγχους και [έχει] αρκετά θέματα να πει στην Επιτροπή»*. Η τοποθέτηση αυτή δίνει και το στίγμα

των περαιτέρω «ελέγχων» του και των όσων ανέφερε στην Επιτροπή, οι οποίοι έγιναν ως επίδειξη ισχύος του στις θεμιτές και από κάθε άποψης νόμιμες και εντός των νομικών πλαισίων αντιδράσεις μου στην Ετήσια Έκθεση του καθώς και την Ειδική Έκθεση του, οι οποίες εν πάση περιπτώσει, είναι αυτές που είχα εκφράσει και προς τον ίδιο στα πλαίσια της νενομισμένης διαδικασίας με τις δύο επιστολές μου προς αυτόν ημερομηνίας 20/10/2017 (σε απάντηση της πρώτης επιστολής του προς εμένα ημερομηνίας 9/10/2017) και ημερομηνίας 15/12/2017 (σε απάντηση του προσχεδίου Έκθεσης του που μου είχε διαβιβαστεί) τις οποίες έχω ήδη καταθέσει στην Επιτροπή. Τις θέσεις αυτές συνεχίζω να υποστηρίζω μέχρι σήμερα. Ως εκ τούτου, θεωρώ τους περαιτέρω «ελέγχους» που διενήργησε, ως στοχοποιημένους εναντίον μου αλλά και εναντίον συγκεκριμένης ιδιώτη δικηγόρου με την οποία συνεργάζομαι και ως ελέγχους οι οποίοι γίνονται κατά κατάχρηση εξουσίας, αντισυνταγματικά και αντίθετα με όλους τους κανόνες φυσικής δικαιοσύνης και κατά παράβαση των διεθνών προτύπων των Ανώτατων Οργανισμών Ελέγχου, τα οποία ο ίδιος ισχυρίζεται ότι εφαρμόζει.

4. Επαναλαμβάνω και τονίζω ότι, **ουδέποτε αρνήθηκα τον οποιονδήποτε έλεγχο από τον Γενικό Ελεγκτή, αλλά αντίθετα του δόθηκε πρόσβαση σε όλα τα στοιχεία όταν και εφόσον αυτά ζητήθηκαν από τον ίδιο, περιλαμβανομένων των απόρρητων Αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου και του απόρρητου υλικού που παράχθηκε κατά τη διαδικασία κατάρτισης των ομοσπονδιακών νόμων για το Κυπριακό, το οποίο απόρρητο μόνο ο ίδιος από ολόκληρη τη**

Δημόσια Υπηρεσία και όλους τους τεχνοκράτες που ασχολήθηκαν με το θέμα, ιδιώτες και του δημοσίου, παραβίασε, παραπληροφορώντας μάλιστα την Επιτροπή και τα ΜΜΕ ως προς το περιεχόμενο πρώτου προσχεδίου ομοσπονδιακού νόμου που αφορά την Ανωτάτη Ελεγκτική Αρχή του ομόσπονδου επιπέδου διακυβέρνησης και το οποίο του είχε σταλεί στα πλαίσια της διαδικασίας για να εκφράσει απόψεις.

5. Πιο συγκεκριμένα, οι πιο πάνω επιπρόσθετοι «έλεγχοι», έγιναν, όπως και ο ίδιος ρητά παραδέχθηκε με την πιο πάνω τοποθέτησή του, επειδή «αντέδρασα» στον αρχικό του έλεγχο που διενήργησε, χωρίς να ενημερωθώ ως προς το είδος του «ελέγχου» που έγινε, στη βάση ποιων νομοθετικών διατάξεων και στη βάση ποιων διεθνών προτύπων, ως προς το τι διερευνάται και χωρίς να ερωτηθώ για να δώσω

εξηγήσεις ή τις απόψεις μου ή στοιχεία αναφορικά με αυτούς, και ολοκληρώθηκαν, εξήχθησαν συμπεράσματα και ανακοινώθηκαν (με ιδιαίτερα ανοίκειο, επιθετικό και προσβλητικό προς το άτομο μου τρόπο), μάλιστα σε αρκετές περιπτώσεις με ανακριβείς έως και ψευδείς πληροφορίες, τόσο στην Επιτροπή όσο και στα ΜΜΕ, χωρίς καν να έχουν τεθεί υπόψη μου οποιεσδήποτε Εκθέσεις του Γενικού Ελεγκτή για τα εν λόγω θέματα και να μου δοθεί ευκαιρία να τοποθετηθώ ως ελεγχόμενος θεσμός πριν προβεί σε τέτοιας έκτασης δημοσιοποίησή τους. Οι πιο πάνω ενέργειες του Γενικού Ελεγκτή παραβιάζουν τις θεμελιώδεις αρχές που διέπουν τις Ελεγκτικές Αρχές και τα διεθνή ISSAI πρότυπα των Ελεγκτικών Αρχών, τα οποία οφείλει να εφαρμόζει, καθώς και τον Κώδικα Δεοντολογίας των Ανώτατων Ελεγκτικών Αρχών, ως ακολούθως:

(α) Οι Ανώτατες Ελεγκτικές Αρχές, είναι ελεύθερες να κάνουν τις παρατηρήσεις τους στις εκθέσεις τους, **λαμβάνοντας υπόψη, καθηκόντως, τις απόψεις της ελεγχόμενης οντότητας** (Mexico Declaration on SAI Independence)

(β) Οι Ανώτατες Ελεγκτικές Αρχές είναι ελεύθερες να δημοσιοποιούν και διαδίδουν τις εκθέσεις τους, **όταν έχουν κατατεθεί ή αποσταλεί επίσημα στην κατάλληλη αρχή, όπως προβλέπεται από το Νόμο.** (Mexico Declaration on SAI Independence)

(γ) Σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας των Ανώτατων Ελεγκτικών Αρχών, η αντικειμενικότητα, η οποία αποτελεί βασική δεοντολογική αρχή των Ανώτατων Ελεγκτικών Αρχών, **είναι η διανοητική στάση κατά την οποία τα άτομα είναι ικανά να ενεργούν με αμερόληπτο και απροκατάληπτο τρόπο, να παρουσιάζουν τα δεδομένα στη βάση γεγονότων παρά στα δικά τους συναισθήματα και συμφέροντα,** και χωρίς να υποβάλλουν την κρίση τους σε άλλους. Σύμφωνα δε με τον ίδιο Κώδικα, **είναι ευθύνη των Ανώτατων Ελεγκτικών Αρχών να δημιουργούν περιβάλλον στο οποίο η αντικειμενική επαγγελματική κρίση δεν επηρεάζεται από προηγούμενους ελέγχους που έγιναν από την Ανώτατη Ελεγκτική Αρχή** (Code of Ethics)

(δ) Οι Ανώτατες Ελεγκτικές Αρχές **οφείλουν να αναφέρουν ποια πρότυπα εφαρμόζουν όταν διενεργούν ελέγχους και να διασφαλίζουν ότι οι έλεγχοι πρέπει να βασίζονται σε ικανοποιητικές και σχετικές με το θέμα του ελέγχου αποδείξεις, έτσι ώστε να μειώνεται ο κίνδυνος κατάληξης σε λανθασμένα συμπεράσματα.** (ISSAI 100 Fundamental Principles of Public-Sector Auditing)

6. Οι πιο πάνω αναφορές είναι μόνο ενδεικτικές, ενώ δεν μπορώ να τοποθετηθώ επί παραβιάσεων άλλων διεθνών προτύπων, δεδομένου ότι ουδέποτε ο Γενικός Ελεγκτής μου ανέφερε τι είδους ελέγχους έχει διενεργήσει στο πλαίσιο των «αποκαλύψεων» του στη Βουλή.

7. Ανεξάρτητα από τα πιο πάνω αλλά όχι κατ' αναίρεση, παραθέτω πιο κάτω τις απόψεις μου επί των όσων ο Γενικός Ελεγκτής έχει «αποκαλύψει» στην Επιτροπή στις 31/5/2018.

A. Κατάχρηση θέσης σε ιδιωτική υπόθεση δανείου

8.1 Ο Γενικός Ελεγκτής ανέφερε στις 31.5.2018 ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ελέγχου ότι «Στις 7/12/2016 η Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα ενημέρωσε το σύζυγο της κας Κουρσουμπά ότι απέρριψε **το αίτημά του για διαγραφή μέρους ενυπόθηκου δανείου του και ότι αν δεν το εξοφλούσε αμέσως, η Συνεργατική θα προχωρούσε με τις διαδικασίες για την είσπραξη του εφόσον επρόκειτο για εξ αποφάσεως χρέος**. Μία εβδομάδα μετά με επιστολόχαρτο του Γραφείου Επιτρόπου Νομοθεσίας, διαβιβάστηκε η απόρριψη του αιτήματος από την τράπεζα του συζύγου με την ιδιότητα της κας Κουρσουμπά ως Επίτροπος Νομοθεσίας, **σε επίσημο επιστολόχαρτο του Γραφείου της στον χρηματοοικονομικό**

Επίτροπο προφανώς για να ενημερωθεί ο Επίτροπος ο οποίος θα καλείτο να παρέμβει για το θέμα αυτό ότι ο κος Κουρσουμπάς δεν είναι οποιοδήποτε πρόσωπο και έχει σύζυγο την κα Κουρσουμπά. Η κ. Κουρσουμπά παρενέβει για να επηρεάσει τη διαγραφή δανείου του συζύγου της για το οποίο υπήρχε δικαστική απόφαση».

8.2. Η πιο πάνω αναφορά εμπεριέχει αναλήθειες, ψευδείς και παραπλανητικές πληροφορίες που αποκλειστικό στόχο έχουν τη δημιουργία εντυπώσεων και να με πλήξουν προσωπικά.

8.3. Αναγκάζομαι για σκοπούς πλήρους αποκατάστασης της αλήθειας, να αναφερθώ σε λεπτομέρειες που αφορούν το δάνειο του συζύγου μου, το οποίο κατά τα άλλα

έπρεπε να αφορά προσωπική του υπόθεση και μόνο, λεπτομέρειες τις οποίες εγώ ουδέποτε γνώριζα καθότι ουδέποτε είχα σχέση με τις επιχειρηματικές δραστηριότητες του συζύγου μου και τις οποίες για τους σκοπούς της παρούσας αναγκάστηκα να προσφύγω στους συμβούλους του συζύγου μου!

8.4. Ο σύζυγος μου Ανδρέας Κουρσουμπάς **ουδέποτε ζήτησε διαγραφή οποιουδήποτε δανείου**. Ζήτησε διακανονισμό του δανείου του γιατί, κατά την γνώμη του, και αφού έλαβε συμβουλή από ειδικούς, στις σχετικές τραπεζικές καταστάσεις που ελάμβανε υπήρχαν **υπερβολικές χρεώσεις**.

8.5. Πιο συγκεκριμένα, το Σεπτέμβριο του 2000 ο σύζυγος μου έλαβε δάνειο ύψους Λ.Κ. 30.000 (Ευρώ 51.258,04). Μέχρι τις 31.12.2007 ο σύζυγος μου κατέβαλε έναντι του δανείου συνολικό ποσό Λ.Κ. 14.000 (Ευρώ 23.920,42). Στη συνέχεια παρέμεινε μη εξυπηρετούμενο και κατά την 31/12/2016 φαινόταν οφειλή ύψους 112,243.01 ευρώ. **Σημειώνεται ότι ουδεμία δικαστική απόφαση εκδόθηκε σε σχέση με το δάνειο. Υπήρξε διαιτητική απόφαση η οποία εκδόθηκε το 2003 και την οποία η Τράπεζα ουδέποτε επιχείρησε να εγγράψει ώστε να μπορεί να εκτελεστεί.** Ο σύζυγος μου, αφού έλαβε συμβουλή, έκρινε ότι το εν λόγω φερόμενο υπόλοιπο του δανείου του περιλάμβανε υπερχρεώσεις και τόκους επί τόκων με αποτέλεσμα ο χρεωνόμενος τόκος να είναι γύρω στο 10%.

8.6. Ως εκ τούτου, υπέβαλε αρχικά αίτημα στις 29/06/2016 στην Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα (ΣΚΤ) για διακανονισμό του δανείου του με πρόταση για πλήρη εξόφληση με την καταβολή ποσού ύψους 50,000 ευρώ εντός τριών μηνών.

8.7. Λόγω μη απάντησής εκ μέρους της ΣΚΤ στο πιο πάνω αίτημά του, στις 12/10/2016 **υπέβαλε νόμιμα παράπονο στον Χρηματοοικονομικό Επίτροπο** (καταβάλλοντας το τέλος των 20 ευρώ όπως προβλέπεται στο Νόμο), όπως και οποιοσδήποτε άλλος δανειολήπτης, **αναφορικά με υπερχρεώσεις της ΣΚΤ σε σχέση με το εν λόγω δάνειο, αφού ήταν ένα θέμα για το οποίο ο Χρηματοοικονομικός Επίτροπος ήδη είχε εκδώσει Εκθέσεις/αποφάσεις για άλλες περιπτώσεις. Αίτημα για διαγραφή του δανείου δεν υποβλήθηκε ούτε και βεβαίως είχε αρμοδιότητα ο Χρηματοοικονομικός Επίτροπος να αποφασίσει για διαγραφή του δανείου.**

8.8. Πριν ο Χρηματοοικονομικός Επίτροπος εξετάσει το παράπρόνό του, η ΣΚΤ με επιστολή ημερομηνίας 7/12/2016 ενημέρωσε το σύζυγο μου ότι το αίτημα του ημερομηνίας 29/6/2016 είχε απορριφθεί. Ο σύζυγος μου ενημέρωσε τηλεφωνικά το γραφείο του Χρηματοοικονομικού Επιτρόπου για το περιεχόμενο της επιστολής, αλλά του ζητήθηκε να τη διαβιβάσει αυτούσια. Είναι αυτή την επιστολή που απέστειλα στο γραφείο του Χρηματοοικονομικού Επιτρόπου από το Γραφείο μου, μετά από παράκληση του συζύγου μου λόγω του ότι ο ίδιος δεν είναι πλέον επαγγελματικά ενεργός και δε διαθέτει φαξ, για να την έχει υπόψη του ο Επίτροπος κατά την εξέταση του παραπρόνου του συζύγου μου για υπερχρεώσεις. **Τονίζω ότι στάληκε αυτούσια η επιστολή της ΣΚΤ με το τυποποιημένο διαβιβαστικό έγγραφο fax του Γραφείου μου, απλώς για να αναγραφεί ο αριθμός των σελίδων. Δεν αποστάληκε οποιαδήποτε επιστολή σε επίσημο επιστολόγραφο του Γραφείου μου, ούτε έγγραφο οποιοδήποτε μήνυμα στο τυποποιημένο διαβιβαστικό έντυπο του fax, ούτε και υπέβαλα στον Χρηματοοικονομικό Επίτροπο για το πως να δράσει.** Ο σύζυγος μου ουδέποτε έλαβε οποιαδήποτε απάντηση από τον Χρηματοοικονομικό Επίτροπο σε σχέση με το παράπρονό που υπέβαλε, και συνέχισε να διαπραγματεύεται με τη Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα και τελικά αποδέχθηκε να καταβάλει και κατέβαλε στην Τράπεζα το ποσό των 75.000 ευρώ προς πλήρη εξόφληση του δανείου. **Με άλλα λόγια, για ένα δάνειο ύψους 51.258 ευρώ ο σύζυγος μου ως οφειλέτης πλήρωσε προς εξόφληση συνολικό ποσό 98.920 ευρώ.**

8.9. Κατά συνέπεια, διερωτάται κάποιος πού ακριβώς είναι το σκάνδαλο, πού είναι η οποιαδήποτε ευνοιοκρατική μεταχείριση με την επίτευξη του πιο πάνω αναφερόμενου διακανονισμού σε σχέση με το δάνειο του συζύγου μου, την οποία ισχυρίζεται ο Γενικός Ελεγκτής. **Διότι για να υφίσταται θέμα κατάχρησης της θέσης μου σε ιδιωτική υπόθεση δανείου του συζύγου μου, θα πρέπει ως αποτέλεσμα αυτής της ισχυριζόμενης «κατάχρησης της θέσης μου», ο σύζυγός μου να έτυχε ευνοιοκρατικής μεταχείρισης έναντι οποιουδήποτε άλλου δανειολήπτη.**

8.10. Το κατά πόσο η τελική απόφαση της ΣΚΤ λήφθηκε στο πλαίσιο του παραπρόνου που υπέβαλε ο σύζυγός μου στον ΧΕ ή κατά πόσο αποτελεί διορθωτική

ενέργεια της ίδιας της ΣΚΤ, όπως έκανε σε όλες τις άλλες περιπτώσεις υπερχρεώσεων, θα πρέπει να απαντηθεί από τον ΧΕ και την ΣΚΤ.

8.11. Υπενθυμίζω συναφώς ότι, η βουλευτής κα Ειρήνη Χαραλαμπίδου αντιδρώντας στην πιο πάνω δήλωση του Γενικού Ελεγκτή κατά τη συνεδρίαση της 31.5.2018 ανέφερε ότι, σε συνεδρίαση άλλης Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, κατά την οποία συζητείτο το θέμα μη παροχής στοιχείων προς το Γενικό Ελεγκτή από τη Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα αναφέρθηκε (προφανώς και πάλι από το Γενικό Ελεγκτή!) το θέμα του δανείου του συζύγου μου!! Σε αυτό σύμφωνα, με τη κα Χαραλαμπίδου, **ο κος Χατζηγιάννης ανέφερε ότι η Τράπεζα ουδέποτε γνώριζε κατά πόσο η σύζυγος του Ανδρέα Κουρσουμπά ήταν δημόσια εκτεθειμένο πρόσωπο.**

8.12. Αναφέρω επίσης ότι ο Χρηματοοικονομικός Επίτροπος στον οποίο είχα απευθυνθεί, όταν εμφανίστηκαν αναρτήσεις σε Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης για το ίδιο θέμα (μετά από τη συνεδρίαση στην οποία αναφέρθηκε η κα Ειρήνη Χαραλαμπίδου – παρα. 8.12 πιο πάνω), ζητώντας εξηγήσεις για το πώς μπορεί να κυκλοφορούν τέτοιες εσφαλμένες πληροφορίες για θέμα που αφορά τον σύζυγο μου, μου ανέφερε ότι ο Γενικός Ελεγκτής του είχε ζητήσει έκθεση ειδικά για το δάνειο του συζύγου μου! Μου ανέφερε, επίσης, ότι ο ίδιος (ο Χρηματοοικονομικός Επίτροπος) στην έκθεση του προς τον Γενικό Ελεγκτή ανέφερε ότι ο Ανδρέας Κουρσουμπάς είχε υποβάλει νόμιμο παράπονο στο Γραφείο του, και ότι **ουδέποτε υπήρξε θέμα απόφασης Δικαστηρίου.**

8.13. Σε κάθε περίπτωση, διερωτάται κάποιος, με ποιο τρόπο η ισχυριζόμενη παρέμβαση μου προς τον Χρηματοοικονομικό Επίτροπο, θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα διαγραφή του συνόλου ή μέρους του δανείου του συζύγου μου. Ο Γενικός Ελεγκτής γνωρίζει (ή όφειλε να γνωρίζει) ότι ο Χρηματοοικονομικός Επίτροπος δεν έχει, ούτως ή άλλως, αποφασιστική αρμοδιότητα για οποιοδήποτε διακανονισμό. Ο ρόλος του είναι (α) να διερευνά εύλογα παράπονα που του υποβάλλονται σε σχέση με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για τα οποία η συμμόρφωση από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα είναι οικειοθελής ή (β) διαμεσολαβητικός σε σχέση με αναδιρθρώσεις δανείων που και πάλι η συμμόρφωση των μερών είναι οικειοθελής.

8.14. Υπό το φως των πιο πάνω, οι δηλώσεις του Γενικού Ελεγκτή περί αιτήματος για διαγραφή εξ αποφάσεως χρέους είναι ψευδείς αφού ουδέποτε υπήρξε αίτημα για διαγραφή και ουδέποτε υπήρξε δικαστική απόφαση αναφορικά με το εν λόγω χρέος.

8.15. Είναι γεγονός ότι, ένα έγγραφο το οποίο ο σύζυγος μου ήθελε να διαβιβάσει στον Χρηματοοικονομικό Επίτροπο (στον οποίο είχε υποβάλει νόμιμο παράπονο) και το οποίο αφορούσε άμεσα το παράπονό του, διαβιβάστηκε από το Γραφείο μου με εμφανή ένδειξη ότι είχε σταλεί από το Γραφείο μου λόγω του τυποποιημένου διαβιβαστικού εντύπου του fax. Από αυτό, εντούτοις, το γεγονός, μέχρι του να καταλήγει ο Γενικός Ελεγκτής σε «ασφαλή και δημοσιοποιηθήματα» συμπεράσματα ότι έπραξα αυτό **«προφανώς για να ενημερωθεί ο Επίτροπος ο οποίος θα καλείτο να παρέμβει για το θέμα αυτό ότι ο κος Κουρσουμπάς δεν είναι οποιοδήποτε πρόσωπο και έχει σύζυγο την κα Κουρσουμπά»** καταχρώμενη τη θέση μου σε ιδιωτική υπόθεση δανείου του συζύγου μου, υπό το φως όλων των όσων πιο πάνω αναφέρονται, **όχι μόνο δεν τεκμηριώνεται αλλά συνιστά επίσης κατάχρηση εξουσίας εκ μέρους του Γενικού Ελεγκτή, η οποία μάλιστα ασκείται εκτός των εξουσιών του και εντελώς εκτός των διεθνών προτύπων που θα έπρεπε να διέπουν τη δράση του.**

B. Αναθέσεις στην κα Νικολέττα Χαραλαμπίδου 13 συμβάσεων σχετικά με την ετοιμασία νομοθετημάτων μέσα στα πλαίσια των συνομιλιών για επίλυση του Κυπριακού

9.1. Αναφορικά με το εν λόγω θέμα, στην έκταση που καλύπτει η Ειδική Έκθεση, έχω ήδη δώσει τις τεκμηριωμένες απαντήσεις μου και στον ίδιο τον Γενικό Ελεγκτή με δύο επιστολές μου ημερομηνίας 20/10/2017 (σε απάντηση της πρώτης επιστολής του προς εμένα ημερομηνίας 9/10/2017) και ημερομηνίας 15/12/2017 (σε απάντηση του προσχεδίου Έκθεσης του που μου είχε διαβιβαστεί). Τις επιστολές αυτές έχω ήδη καταθέσει στην Επιτροπή.

9.2. Η ουσία είναι ότι όλες οι συμβάσεις που καταρτίστηκαν αφορούν νομικούς (είτε ιδιώτες, είτε της Νομικής Υπηρεσίας), **τα ονόματα των οποίων αναγράφονται** στην Πρόταση του Υπουργείου Οικονομικών η οποία εγκρίθηκε

με την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου το 2015, οι αμοιβές που δόθηκαν είναι σύμφωνες με την Πρόταση που εγκρίθηκε με τις Αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου του 2015 και 2016 και το περιεχόμενο της σύμβασης είναι στο δείγμα του εντύπου που επισυνάπτεται στην Πρόταση που εγκρίθηκε με την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου του 2015.

Όπως έχω ενημερωθεί και οι δύο Αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου έχουν κατατεθεί στην Επιτροπή από το Υπουργείο Οικονομικών.

9.3. Επιθυμώ, εντούτοις, να διευκρινίσω κάποια θέματα στα οποία αναφέρθηκε ο Γενικός Ελεγκτής κατά τη συνεδρίαση της 31/5/2018 και αναφέρονται στο Σημείωμα που κατέθεσε, και τα οποία, για μια ακόμα φορά, με τον τρόπο που τα θέτει, ή/και αναφέροντας νέες θέσεις του, **παραπλανούν και στόχο έχουν να δικαιώσουν τις θέσεις του περί διασπάθισης δημοσίου χρήματος, χωρίς αυτές να είναι τεκμηριωμένες με οποιοδήποτε τρόπο. Το ύψος των αμοιβών, όλων των δικηγόρων κι όχι μόνο των ιδιωτών, από μόνο του δεν συνεπάγεται και συμπέρασμα για διασπάθιση δημοσίου χρήματος, αφού το ύψος της αμοιβής συνδέεται πάντοτε με τη δυσκολία, τον όγκο, τον χρόνο και την εξειδίκευση που απαιτείται για τη συγκεκριμένη εργασία, τα οποία ο Γενικός Ελεγκτής δεν είναι ως εκ της θέσης του ικανός να κρίνει.**

9.4. Θέλω, επίσης, να αναφέρω το γεγονός ότι, ο Γενικός Ελεγκτής ασχολείται αποκλειστικά με τις συμβάσεις Συντονισμού και κατάρτισης κάποιων νομοθεσιών που αφορούν στην κα Χαραλαμπίδου. Δεν ασχολήθηκε με κανένα άλλο δικηγόρο, ούτε του ιδιωτικού τομέα ούτε της Νομικής Υπηρεσίας, ούτε και έκρινε σε σχέση με αυτούς κατά πόσο η αμοιβή τους ήταν υπέρογκη ή μη. Αυτό προφανώς, γίνεται στην προσπάθεια του να αποδείξει, ότι οι αναθέσεις στην κα Χαραλαμπίδου, δεν έγιναν στη βάση των γνώσεων, ικανοτήτων και πείρας της αλλά στη βάση διαπροσωπικών φιλικών μας σχέσεων, που καμία σχέση δεν έχει με την πραγματικότητα, αποδίδοντας μου ευνοιοκρατική μεταχείριση της κας Χαραλαμπίδου. Αυτό προκύπτει και από το γεγονός ότι στο Σημείωμά του αμφισβητεί πλέον ανοικτά τις ικανότητες της κας Χαραλαμπίδου, αφού *«θεωρεί απαράδεκτο τον ισχυρισμό ότι η κα Χαραλαμπίδου είναι σε θέση να παρακολουθεί και να ελέγξει τα νομοθετήματα που ετοίμασαν δικηγόροι της Δημοκρατίας όπως η κα Ν. Ιωάννου, Δ. Καλλή, Ε. Νεοφύτου, Ε. Συμεωνίδου, Θ. Πιπερή ή Μ. Κυπριανού»* τις οποίες ο ίδιος

γνωρίζει, χωρίς, εντούτοις, να αναφέρει αν γνωρίζει την κα Χαραλαμπίδου και τις ικανότητες της και πείρα της και χωρίς, εν πάση περιπτώσει, ο ίδιος ως Γενικός Ελεγκτής ή η Υπηρεσία του να έχουν την απαραίτητη ικανότητα ή ειδικότητα για να μπορούν να κρίνουν το επίπεδο και ποιότητα της εργασίας οποιουδήποτε δικηγόρου.

9.5. Περαιτέρω, αναφέρει τώρα, (γιατί στην Ειδική Έκθεση του δεν αναφέρει κάτι τέτοιο), ότι έκρινε την αμοιβή των 300,000 για τον συντονισμό και έλεγχο όλης της εργασίας για την κατάρτιση των νόμων τόσο σε επίπεδο Ε/Κ πλευράς όσο και σε δικοινοτικό επίπεδο για περίοδο δύο χρόνων ως υπέρογκη, επειδή αν ο συντονισμός των 272 νόμων (και όχι 250 όπως αναφέρει) ολοκληρωνόταν σε 6 μήνες η αμοιβή θα ήταν 75,000 ευρώ και επειδή η ετοιμασία κάποιων νόμων καθυστέρησε η αμοιβή τετραπλασιάστηκε. Λέγει δε ότι, η Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερομηνίας 29.7.2015 ρητά ανέφερε ότι η διαδικασία αυτή θα έπρεπε να ολοκληρωθεί εντός περιόδου έξι μηνών. Αυτός είναι, κατά την άποψη του Γενικού Ελεγκτή, ο λόγος για τον οποίο κατέληξε σε υπέρογκες αμοιβές και διασπάθιση δημοσίου χρήματος. Η θέση του αυτή, θεωρώ ότι είναι, τουλάχιστον, αντιεπιστημονική αφού **βασίζεται σε αποκλειστικά δικές του υποθέσεις - και βασίζεται και πάλι σε παραπλανητικές και ψευδείς αναφορές σε σχέση με το περιεχόμενο των Αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου. Είναι σημαντικό να διαβαστεί ολόκληρη η Πρόταση του Υπουργείου Οικονομικών που οδήγησε στην Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου του 2015 καθώς και η Πρόταση του Υπουργείου Οικονομικών που οδήγησε στην Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου του 2016.**

9.6. Πιο συγκεκριμένα, η Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερομηνίας 29/7/2015 ρητά αναφέρει ότι: *«Η σύμβαση που αφορά τις υπηρεσίες που αναφέρονται στην παράγραφο 8(A) της Πρότασης (υπηρεσίες συντονισμού και ελέγχου) θα έχει διάρκεια έξι μήνες, με δικαίωμα ανανέωσης για μέχρι ακόμα έξι μήνες σε περίπτωση που υπάρξει καθυστέρηση στην υλοποίηση του υπό αναφορά έργου. Η διάρκεια των συμβάσεων που αφορούν τις υπηρεσίες που αναφέρονται στην παράγραφο 8(B) της Πρότασης (υπηρεσίες κατάρτισης των σχετικών νομοθεσιών) θα εξαρτηθεί από την πρόοδο των εργασιών του υπό αναφορά έργου, ανάλογα με χρονοδιάγραμμα των παρεχόμενων υπηρεσιών, το οποίο επισυνάπτεται στην Πρόταση ως Παράρτημα 2 και 3.»* **Στην Πρόταση δεν αναφέρεται οποιοδήποτε**

χρονοδιάγραμμα, ακριβώς, διότι σύμφωνα με την ίδια την Πρόταση ολόκληρη η εργασία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την πρόοδο των διαπραγματεύσεων και όλα τα παραδοτέα υπόκεινται σε αρκετές αναθεωρήσεις, ανάλογα με τις συγκλίσεις που προκύπτουν από τις διαπραγματεύσεις.

9.7. Περαιτέρω, ψευδής είναι και η αναφορά του Γενικού Ελεγκτή ότι, σύμφωνα με την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, η αμοιβή της συντονίστριας ήταν 75,000 ευρώ για έξι μήνες για ολόκληρη την εργασία που απαιτείτο, με την εξαγωγή του αυθαίρετου συμπεράσματος, αφού ολόκληρη η εργασία έπρεπε να ολοκληρωθεί σε έξι μήνες για 75,000 ευρώ, οι περαιτέρω ανανεώσεις του συμβολαίου λόγω του ότι δεν ολοκληρώθηκε η διαδικασία συνιστά διασπάθιση δημοσίου χρήματος.

9.8. Στην Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου διαχωρίζονται τα διάφορα στάδια της διαδικασίας και το τι περιλαμβάνονταν στη **συμφωνία Συντονισμού που είναι συνημμένη στην Πρόταση και επομένως έχει εγκριθεί με την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου**, ως ακολούθως:

*« 3. Για το σκοπό αυτό η Επίτροπος Νομοθεσίας θα πρέπει να μεριμνήσει ώστε να -
(α) Επικαιροποιηθούν τα κείμενα των Νόμων (περιλαμβανομένου και του ομοσπονδιακού Συντάγματος και, τουλάχιστον, του Συντάγματος του Ε/Κ συνιστώντος κρατιδίου) που είχαν καταρτιστεί στο πλαίσιο της προηγούμενης διαδικασίας και αρχειοθετήθηκαν από τα Ηνωμένα Έθνη ως “authenticated texts” (23/4/2004) και που ανέρχονται σε 134 νόμους, όγκου πέντε χιλιάδων σελίδων περίπου (στο εξής «Νόμοι του 2004»), ώστε αυτοί να εναρμονιστούν με νέο ευρωπαϊκό δίκαιο που έχει θεσπιστεί στο εν τω μεταξύ (11 χρόνια), αλλά και να ανταποκρίνονται στην τελική μορφή του Συντάγματος και τις τελικές πολιτειακές δομές του ομοσπονδιακού επιπέδου διακυβέρνησης και των συνιστώντων κρατιδίων.*

(β) Επαναξιολογηθεί ποια θέματα θα εμπίπτουν στο ομόσπονδο επίπεδο διακυβέρνησης και ποια στα συνιστώντα κρατίδια και καταρτιστεί περαιτέρω νομοθεσία για το ομόσπονδο επίπεδο διακυβέρνησης η οποία δεν περιλαμβάνεται στους Νόμους του 2004, σε νέους τομείς, υπό το φως ιδίως της εξέλιξης του ευρωπαϊκού δικαίου κατά τα τελευταία έντεκα χρόνια, της κύρωσης νέων διεθνών συμβάσεων από τη Δημοκρατία που οδήγησαν στη δημιουργία νέων θεσμών, αλλά και των υποχρεώσεων που απορρέουν από Μνημονιακές δεσμεύσεις οι οποίες θα

πρέπει να αξιολογηθούν κατά πόσο θα εμπίπτουν στο ομόσπονδο επίπεδο διακυβέρνησης ή στα συνιστώντα κρατίδια.

(γ) Αξιολογηθεί με βάση το έγγραφο με τίτλο «List of Competences to be vested in the Federal Government», το οποίο περιέχει “Agreed Issues” και “Issues which need further discussion” που δόθηκε στην Επίτροπο Νομοθεσίας από το Συντονιστή της Ομάδας Στήριξης του Προέδρου της Δημοκρατίας στις Διαπραγματεύσεις για επίλυση του Κυπριακού Προβλήματος, σε ποια επιπρόσθετα, ενδεχομένως, θέματα θα πρέπει να καταρτιστεί περαιτέρω νομοθεσία για το ομόσπονδο επίπεδο διακυβέρνησης. **Η εργασία αυτή θα πρέπει να αναθεωρείται με βάση την πρόοδο των διαπραγματεύσεων για επίλυση του Κυπριακού Προβλήματος και των συμφωνιών που επιτυγχάνονται, οπότε, ενδεχομένως, θα πρέπει να καταρτιστεί περαιτέρω νομοθεσία για το ομόσπονδο επίπεδο διακυβέρνησης.**

(δ) Υιοθετηθούν διαδικασίες και χρονοδιαγράμματα συντονισμού όλης της πιο πάνω εργασίας και παρακολούθησης της αποτελεσματικής υλοποίησής της εντός των σχετικών χρονοδιαγραμμάτων, ώστε να καταστεί δυνατή η ολοκλήρωση της έγκαιρα, καθότι αυτή θα είναι αντικείμενο διαπραγμάτευσης με την Τουρκοκυπριακή Κοινότητα.

(ε) Οι νομοθεσίες που θα καταρτιστούν ως αναφέρεται στις υπό-παραγράφους (α)-(γ) πιο πάνω, **τύχουν διαπραγμάτευσης με τις αντίστοιχες υπο-ομάδες της Τουρκοκυπριακής Κοινότητας.**

[Η εργασία που αναφέρεται στις υπο-παραγράφους (α)-(ε) πιο πάνω στο εξής θα αναφέρεται ως «το υπό αναφορά έργο»].

4. Η εργασία που περιγράφεται στις **υπο-παραγράφους (α)-(δ)** της παραγράφου 3 πιο πάνω, θα πρέπει να γίνει εντός πολύ στενών χρονικών περιθωρίων και να ολοκληρωθεί πριν την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων, έτσι ώστε να είναι δυνατή η συζήτηση και διαπραγμάτευση των σχετικών νομοθεσιών με την Τουρκοκυπριακή Κοινότητα σύμφωνα με την υπό-παραγράφο (ε) της παραγράφου 3 πιο πάνω. Ως εκ τούτου, η διαδικασία αυτή θα πρέπει να ολοκληρωθεί, το αργότερο, εντός περιόδου έξι μηνών.»

9.9. Υπό το φως των πιο πάνω, είναι σαφές ότι η συντονίστρια είχε την ευθύνη διεκπεραίωσης των εργασιών που καθορίζονταν στις παραγράφους (α) –(δ) εντός έξι μηνών, **υπό την αίρεση της προόδου των διαπραγματεύσεων και όλων των αλλαγών ή επιπρόσθετων νόμων, που ενδεχομένως, να ήταν απαραίτητοι και,**

εν πάση περιπτώσει, με δυνατότητα ανανέωσης της σύμβασης για την εν λόγω εργασία για περαιτέρω περίοδο έξι μηνών, ανάλογα με την εν λόγω πρόοδο. Περαιτέρω, στη συνέχεια, η διαπραγμάτευση με τις αντίστοιχες υπό-ομάδες εργασίας της Τ/Κ πλευράς που αποτελούσε το στοιχείο (ε) της πιο πάνω πρότασης, και το οποίο αποτελούσε επίσης μέρος του συντονισμού της όλης εργασίας και περιλήφθηκε στις συμβάσεις Συντονισμού, **ήταν χωρίς χρονοδιάγραμμα αφού αυτό σίγουρα εξαρτάτο άμεσα με την πρόοδο και κατάληξη στις διαπραγματεύσεις.**

9.10. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Πρόταση του Υπουργείου Οικονομικών προς το Υπουργικό Συμβούλιο, η οποία υιοθετήθηκε με την Απόφαση του 2015, κρίθηκε απαραίτητη η αγορά υπηρεσιών για την παροχή των ακόλουθων υπηρεσιών στήριξης προς την Επίτροπο Νομοθεσίας:

«(α) συντονισμό των υπο-ομάδων εργασίας που θα δημιουργηθούν μεταξύ των εμπλεκόμενων στις υπο-ομάδες εργασίας προσώπων και της Επιτρόπου Νομοθεσίας ή και οποιουδήποτε άλλου προσώπου ή φορέα καθορίζει η Επίτροπος σε σχέση-

(i) με την επικαιροποίηση και εναρμόνιση των Νόμων του 2004.

(ii) με την κατάρτιση οποιωνδήποτε επιπρόσθετων νομοθεσιών, των όσων αναφέρονται στην υπο-παράγραφο (i), που δυνατό να απαιτηθούν, **ανάλογα με την πορεία των διαπραγματεύσεων και τις επιπρόσθετες ανάγκες που δυνατό να προκύψουν στο πλαίσιο της διαπραγμάτευσης αναφορικά με την επίλυση του Κυπριακού Προβλήματος**, όπως αναλύεται στις υπό-παραγράφους (β) και (γ) της παραγράφου 3 πιο πάνω.

(β) **την παρακολούθηση της εργασίας των υπο-ομάδων εργασίας και προκαταρκτικό έλεγχο της συγκεκριμένης νομοθεσίας που θα συνταχθεί από αυτές, πριν την εξέταση των τελικών προσχεδίων από την Επίτροπο.** [Δέστε παράγραφος 8(A) της Πρότασης].

«Το κόστος για τις υπηρεσίες που αναφέρονται στην παράγραφο 8(A) πιο πάνω, προκαταρκτικά, εκτιμάται στις €75,000 για περίοδο έξι μηνών. **Δείγμα συμφωνίας για την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών και την απαιτούμενη εργασία επισυνάπτεται ως Συνημμένο 2**» [Δέστε παράγραφο (9(1)) της Πρότασης].

9.11. Κατά συνέπεια, **πουθενά στην Πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο δεν αναφέρεται ότι ολόκληρη η εργασία πρέπει να ολοκληρωθεί εντός έξι μηνών με απόλυτο τρόπο, δεδομένης επίσης της διασύνδεσης των υπηρεσιών που θα παραχωρούνταν από όλους τους δικηγόρους για την κατάρτιση των νομοθεσιών για τις οποίες δεν υπήρχε χρονοδιάγραμμα λόγω ακριβώς του ότι αυτή εξαρτάτο από την πρόοδο των διαπραγματεύσεων.**

9.12. Υπό το φως των πιο πάνω, είναι σαφές ότι μόνο η αρχική εργασία που αναφέρεται στις παραγράφους (α) μέχρι (δ) που ήταν η διαδικασία που αφορούσε την Ε/Κ πλευρά ως προς την κατάρτιση των πρώτων προσχεδίων που θα δίδονταν στην Τ/Κ πλευρά προς διαπραγμάτευση θα έπρεπε κανονικά να διαρκέσει έξι μήνες **με δυνατότητα όμως ανανέωσης** αφού σύμφωνα με την ίδια την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ολόκληρη η εργασία αυτή θα πρέπει να αναθεωρείται με βάση την πρόοδο των διαπραγματεύσεων για επίλυση του Κυπριακού Προβλήματος και των συμφωνιών που επιτυγχάνονται, οπότε, ενδεχομένως, θα πρέπει να καταρτιστεί περαιτέρω νομοθεσία για το ομόσπονδο επίπεδο διακυβέρνησης. Πράγμα που έγινε, αφού από τους 134 «Νόμους του 2004» καταλήξαμε στους 272. Περαιτέρω, η κα Χαραλαμπίδου είχε την υποχρέωση συντονισμού της όλης εργασίας και ελέγχου των ομοσπονδιακών νόμων εκ μέρους της Ε/Κ πλευράς μετά τη διαπραγμάτευσή τους με την Τ/Κ πλευρά, εργασία για την οποία η Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου δεν καθορίζει οποιοδήποτε χρονικό πλαίσιο, δεδομένου ότι αυτή η διαδικασία ήταν άρρηκτα συνδεδεμένη με την πορεία των διαπραγματεύσεων.

9.13. Εν πάση περιπτώσει, στην Πρόταση του Υπουργείου Οικονομικών που υιοθετήθηκε με την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερομηνίας 26/10/2016, αναφέρονται τα ακόλουθα:

«3. Η Επίτροπος Νομοθεσίας προχωρεί σε υλοποίηση των Αποφάσεων του 2015 και 2016, συμπεριλαμβανομένης και της ανάθεσης συγκεκριμένης εργασίας σε νομικούς και ενημερώνει σε τακτά διαστήματα τον Υπουργό Οικονομικών με αναλυτική κατάσταση για το κόστος, η οποία κοινοποιείται στο Διαπραγματευτή της Ε/Κ πλευράς, το συντονιστή της Ομάδας Στήριξης του Προέδρου της Δημοκρατίας στις Διαπραγματεύσεις για Επίλυση του

Κυπριακού Προβλήματος, το Διευθυντή του Διπλωματικού Γραφείου του Προέδρου της Δημοκρατίας, τον Υφυπουργό παρά τω Προέδρω και τον Προϊστάμενο Διοίκησης Προεδρίας.

4. Δεδομένου ότι ο χρόνος ολοκλήρωσης της συγκεκριμένης εργασίας εξαρτάται από την πρόοδο και την όποια κατάληξη των διαπραγματεύσεων και ενόψει των θεμάτων που έχουν διαφανεί στην πορεία κατά την εκτέλεση αυτής, σε συνεργασία με τα αρμόδια κυβερνητικά τμήματα, κρίνεται ότι η εφαρμογή της Απόφασης του 2015 πρέπει να επεκταθεί όσον αφορά τα θέματα που εξειδικεύονται στις παραγράφους 5,6 και 7.

5. Καθόσον αφορά τη σύμβαση υπηρεσιών με ιδιώτη δικηγόρο που αναφέρεται στην Παράγραφο 8 (Α) της Απόφασης του 2015, η οποία αφορούσε εξάμηνη περίοδο με δικαίωμα ανανέωσης μέχρι ακόμα έξι μήνες, **επιβάλλεται όπως εγκριθεί περαιτέρω ανανέωση για μία εξάμηνη περίοδο και, σε περίπτωση που οι διαπραγματεύσεις δεν ολοκληρωθούν μετά το τέλος της επιπρόσθετης εξάμηνης περιόδου, για ακόμη μια νέα περίοδο έξι μηνών.**

6. Καθόσον αφορά τις συμβάσεις με ιδιώτες δικηγόρους που αναφέρονται στην παράγραφο 8(B) της απόφασης του 2015, πρέπει να διευκρινιστεί ότι είναι δυνατή η κατάρτιση νέων συμβάσεων υπηρεσιών σε σχέση με νομοθεσίες για θέματα που δεν έχουν ακόμη ανατεθεί και/ή που προκύπτουν κατά την πορεία των διαπραγματεύσεων, μέχρι την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων για επίλυση του Κυπριακού Προβλήματος.

7. Στην Απόφαση του 2015 γίνεται αναφορά σε υπηρεσίες από Δικηγόρους της Δημοκρατίας με την αντίληψη ότι δεν θα υπάρχει κόστος αλλά στην πορεία έχει διαφανεί ότι η θέση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας είναι όπως, λόγω του μεγάλου φόρτου εργασίας της Νομικής Υπηρεσίας, οι Δικηγόροι της Δημοκρατίας θα πρέπει να ασχοληθούν, για τη συγκεκριμένη εργασία, εκτός κανονικού ωραρίου, κατόπιν έγκρισης του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας στη βάση αμοιβής. Η σχετική αμοιβή έχει καθοριστεί, κατόπιν διαβούλευσης του Υπουργού Οικονομικών, του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και της Επιτρόπου Νομοθεσίας, όπως καταγράφεται σε σχετική Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών η οποία κοινοποιήθηκε στον Γενικό Εισαγγελέα και την Επίτροπο Νομοθεσίας με την επιστολή του Διευθυντή Δημόσιας Διοίκησης και του Προσωπικού ημερομηνίας 30/5/2016, (αρ. φακ. 13.12.010.001 Ε). Κατά συνέπεια οι Δικηγόροι της

Δημοκρατίας που θα απασχοληθούν για τη συγκεκριμένη εργασία θα αμείβονται σύμφωνα με τις πρόνοιες της εν λόγω Απόφασης του Υπουργού Οικονομικών.»

9.14. Όπως επομένως προκύπτει από την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου του 2016, είχαν όλοι ενημερωθεί για το έργο και την πρόοδο του και όλοι είχαν ενημερωθεί για το κόστος του όλου έργου, για το οποίο εγώ ενημέρωνα, καθηκόντως, όλες τις αρμόδιες αρχές, και κρίθηκε επιβεβλημένη η ανανέωση της Σύμβασης Συντονισμού στη βάση του ότι οι διαπραγματεύσεις συνεχίζονταν. Στο σημείο αυτό να επισημάνω ότι, εγείρονται σοβαρά ερωτηματικά και θέματα τάξης για το Υπουργείο Οικονομικών, τα οποία έθεσα στον Υπουργό Οικονομικών, μόλις ενημερώθηκα σχετικά από την κοινοποίηση της Ειδικής Έκθεσης του Γενικού Ελεγκτή, με επιστολές μου με ημερομηνίες 5/1/2018 και 13/3/2018 (τις οποίες έχω ήδη καταθέσει στην Επιτροπή) μαζί με την ενδιάμεση απάντηση του Υπουργού Οικονομικών, (η οποία επισυνάπτεται αρ.1) αφού, ενώ γνώριζε πολύ καλά την εργασία που γινόταν και έδινε όλες τις εγκρίσεις αναφορικά με την κάλυψη του κόστους και υπέβαλε Πρόταση στο Υπουργικό Συμβούλιο για ανανέωση της Απόφασής του, που οδήγησε στην Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερομηνίας 26/10/2016, εν τω **μεταξύ και πριν την υποβολή Πρότασης προς το Υπουργικό για ανανέωση**, εξέφρασε αμφιβολίες ως προς τις παρεχόμενες υπηρεσίες και το σχετικό κόστος, ειδικά σε σχέση με τις συμβάσεις Συντονισμού της Κας Χαραλαμπίδου, **χωρίς εγώ να έχω ενημερωθεί ποτέ σχετικά και να αφήνομαι να εφαρμόζω την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου**. Πιο ουσιαστικό είναι ότι, ούτε η Προεδρία της Δημοκρατίας ούτε και το Υπουργικό Συμβούλιο είχαν ποτέ ενημερωθεί με αποτέλεσμα να εξακολουθώ να παίρνω γραπτές οδηγίες από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας *«πληροφορείσθε ότι οι οδηγίες του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι όπως συνεχιστεί η διαδικασία κατάρτισης Ομοσπονδιακών Νόμων στο πλαίσιο των σχετικών Αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου»* (Δέστε π.χ. επιστολή Γραμματέα Προεδρίας ημερομηνίας 8/8/2017 επισυνάπτεται αρ.2). **Εξίσου σημαντικό είναι ότι, οποιοδήποτε πρόβλημα και να υπήρχε το Υπουργείο Οικονομικών και μόνο μπορούσε να υποβάλει Πρόταση για διαφοροποίηση της Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου**, ενώ, αντίθετα, εγώ ήμουν υποχρεωμένη να εφαρμόζω τις Αποφάσεις ως ήταν. Κατά μείζονα λόγο, που ουδέποτε είχα

ενημερωθεί ότι υπήρχαν οποιεσδήποτε αμφιβολίες όσο αφορά το περιεχόμενο τους και/ή την εφαρμογή τους από το Υπουργείο Οικονομικών.

9.15. Περαιτέρω, ελέγχομαι από τον Γενικό Ελεγκτή ότι, παρόλο που ισχυρίζομαι πως η απευθείας ανάθεση έγινε σύμφωνα με την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου (κατά επίκληση του Άρθρου 11 του Νόμου περί Δημοσίων Συμβάσεων, για λόγους δημοσίου συμφέροντος που εξειδικεύονται στην Απόφαση) την οποία εγώ απλώς υλοποιούσα, τούτο ήταν επακόλουθο δικής μου εισήγησης, η οποία υιοθετήθηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και το Υπουργικό Συμβούλιο και, επομένως, εγώ φέρω την ευθύνη για την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου!

Θεωρώ τη θέση αυτή **απαράδεκτη** και προσβλητική για όλους τους θεσμούς, συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου της Δημοκρατίας και του Υπουργικού Συμβουλίου. Το Υπουργικό Συμβούλιο φέρει ευθύνη για την πολιτική απόφαση την οποία έχει λάβει. Εγώ είχα υποχρέωση απέναντί στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ο οποίος μου εμπιστεύθηκε ένα τόσο μεγάλο και σοβαρό έργο που αφορούσε τη μελλοντική προοπτική της χώρας μας, να του υποβάλω τις εισηγήσεις μου για το πώς θα μπορούσε να επιτευχθεί το εν λόγω έργο (ή, τουλάχιστον, πως εγώ θα μπορούσα να το φέρω σε πέρας) **για τις οποίες εισηγήσεις μου φέρω ευθύνη προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας**. Υπέβαλα τις εισηγήσεις μου στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, καθηκόντως, με Σημείωμα ημερομηνίας 8/6/2015 (αντίγραφο επισυνάπτεται αρ.3), δίνοντας τη δική μου εκτίμηση για το έργο με πλήρη διαφάνεια. Εισηγήθηκα πως η εργασία, λόγω του τεράστιου όγκου της (ο οποίος στο στάδιο εκείνο δεν μπορούσε να προσδιοριστεί), της φύσης της, καθώς και των απροσδιόριστων σταδίων ολοκλήρωσης, που πάντα θα εξαρτώνται από την πορεία των διαπραγματεύσεων, αλλά και του γεγονότος ότι εμπεριείχε διαπραγμάτευση σε τεχνοκρατικό επίπεδο επί των προσχεδίων νομοθεσίας με την αντίστοιχη τεχνοκρατική ομάδα της T/K πλευράς, θα μπορούσε να υλοποιηθεί μόνο από πρόσωπα τα οποία είχαν εμπειρία στο συγκεκριμένο θέμα και είχαν εργαστεί μαζί μου κατά την προηγούμενη διαδικασία το 2002 – 2004, των οποίων οι γνώσεις και εμπειρία ήταν γνωστές σε εμένα, και τα οποία τότε υπηρετούσαν στην Νομική Υπηρεσία (τότε είχαν τεθεί στη διάθεση μου για συνεργασία) και σήμερα ορισμένοι εξακολουθούν να υπηρετούν στην Νομική Υπηρεσία ενώ άλλοι βρίσκονται στον ιδιωτικό τομέα. Οι εισηγήσεις μου υιοθετήθηκαν αρχικά όπως είχαν υποβληθεί (Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου του 2015) και, στη συνέχεια, κατά την ανανέωση

της Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου το 2016, προσαρμόστηκαν στα νέα δεδομένα.

9.16. Τονίζω ότι, η αρχική μου εισήγηση ήταν όπως γίνει αγορά υπηρεσιών από τέσσερις δικηγόρους του ιδιωτικού τομέα που εμπίπτουν στην κατηγορία που αναφέρεται πιο πάνω (παράγραφος 9.15), δηλαδή, είχαν την απαραίτητη ικανότητα και πείρα αφού εργάστηκαν ξανά για το ίδιο θέμα, και, παράλληλα, ζητηθεί από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας να διαθέσει για σκοπούς του συγκεκριμένου έργου 6 συγκεκριμένους Δικηγόρους της Δημοκρατίας οι οποίοι και πάλι είχαν την απαραίτητη ικανότητα και πείρα στη βάση των ίδιων κριτηρίων με τους ιδιώτες δικηγόρους, οι οποίοι να απασχολούνταν ει δυνατόν αποκλειστικά για περίοδο τουλάχιστον 6 μηνών με την κατάρτιση των ομοσπονδιακών νόμων. **Εάν εφαρμοζόταν η εισήγησή μου θα υπήρχε και διαφορά στο κόστος για το όλο έργο, αφού σύμφωνα με τα όσα ανέφερα στο Σημείωμά μου, το κόστος εξαρτάτο σίγουρα από τον όγκο της εργασίας αλλά και από το κατά πόσο θα τεθούν στη διάθεση της ομάδας Δικηγόροι της Δημοκρατίας. Ανάλογα με τον αριθμό των ατόμων που θα παραχωρούνταν από τη Νομική Υπηρεσία, θα εξαρτάτο και ο όγκος της εργασίας που θα εδίδετο στους ιδιώτες δικηγόρους.** Τόνισα δε, ότι, σε περίπτωση που η όλη εργασία θα πρέπει να δοθεί σε ιδιώτες δικηγόρους (παρόλο που έθεσα και θέμα κατά πόσο αυτοί μπορούσαν να ανταποκριθούν στα δεδομένα χρονικά πλαίσια), τότε το ποσό που θα απαιτείτο σίγουρα θα ξεπερνούσε το 1 εκατ. ευρώ και πιθανό να ανέρχεται και μέχρι 2 εκατ. ευρώ. Στην Πρόταση του Υπουργείου Οικονομικών του 2015 προς το Υπουργικό Συμβούλιο, γίνεται αναφορά σε προσδοκώμενο κόστος στη βάση μέσου όρου 1.2εκ. Αυτός ήταν ένας πολύ αρχικός προϋπολογισμός του έργου, και η αναφορά του Γενικού Ελεγκτή στο Σημείωμα του ότι «τόσα θα μοιράζονταν οι 4 πρώην συνεργάτες της» είναι, κατ' ελάχιστον, προσβλητική, αφού αφήνει να εννοηθεί ότι ο αρχικός προϋπολογισμός του έργου έγινε στη βάση της εξυπηρέτησης των συμφερόντων συνεργατών μου και όχι στη βάση αντικειμενικών δεδομένων.

Τελικά, δεδομένης της θέσης του Γενικού Εισαγγελέα ότι δεν μπορούσαν να διατεθούν οι συγκεκριμένοι δικηγόροι για να απασχοληθούν με το έργο κατά τον χρόνο εργασίας τους, λόγω υπερβολικού φόρτου εργασίας της Νομικής Υπηρεσίας, και αφού **ενέκρινε την απασχόλησή τους με το συγκεκριμένο έργο κατά το δικό**

τους χρόνο και την αμοιβή τους με τις ίδιες κλίμακες όπως και οι ιδιώτες δικηγόροι η οποία θα καταβαλλόταν ως υπερωριακή αμοιβή, βεβαίως και το έργο κόστισε περισσότερα στο κράτος, αφού όλοι οι δικηγόροι πληρώθηκαν με τον ίδιο τρόπο και στη βάση των ίδιων κλιμάκων. Σημειώνω δε ότι, οι Δικηγόροι της Δημοκρατίας ήταν τελικά 8 και οι ιδιώτες δικηγόροι 5. Το κόστος δε του έργου μέχρι σήμερα δεν έχει αποτιμηθεί πέραν αυτών που έχουν ήδη καταβληθεί, αφού εξακολουθούν να οφείλονται ποσά, τόσο στους ιδιώτες δικηγόρους όσο και στους δικηγόρους της Δημοκρατίας αναφορικά με εργασία την οποία έχουν επιτελέσει και για την οποία δεν τους έχει ακόμη καταβληθεί αμοιβή, αναμένοντας περαιτέρω οδηγίες από την Προεδρία της Δημοκρατίας ή/και αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου αναφορικά με το έργο δεδομένου ότι η σύμβαση συντονισμού έχει λήξει στις 26/10/2017.

9.17. Αναφέρω, τέλος, ότι, η κρίση ως προς την αμοιβή του κάθε δικηγόρου στη βάση των κλιμάκων που καθόρισε το Υπουργικό Συμβούλιο, δεν ήταν αυθαίρετη, όπως ισχυρίζεται ο Γενικός Ελεγκτής, αλλά καθοριζόταν μετά από συγκεκριμένη διαδικασία και στη βάση αντικειμενικών κριτηρίων (αρχικό σημείωμα από δικηγόρο ως προς τον όγκο εργασίας με συγκεκριμένες αναφορές ως προς τα κενά της συγκεκριμένης νομοθεσίας που έπρεπε να συμπληρωθούν λόγω νέου Ευρωπαϊκού Δικαίου, ή κατά πόσο η νομοθεσία έπρεπε να καταρτιστεί εξ υπαρχής, συνδρομή των αρμόδιων Υπουργείων/Τμημάτων με δικά τους σημειώματα, συζήτηση όλων των θεμάτων αρχικά με την συντονίστρια και τέλος σε συνάντηση μαζί μου και κατάληξη σε αμοιβή μαζί με τον δικηγόρο ο/η οποίος/α θα αναλάβανε την εργασία).

9.18. **Υπό το φως όλων των πιο πάνω, και πάλι τα όσα ανέφερε ο Γενικός Ελεγκτής στην Επιτροπή στις 31/5/2018 και στο Σημείωμά του που κατέθεσε, είναι παραπλανητικά και αυθαίρετα. Επισημαίνω ότι, όλα τα κονδύλια αναφορικά με το συγκεκριμένο έργο αποδεσμεύονταν από το Υπουργείο Οικονομικών στη βάση ενημέρωσης ως προς την πορεία του έργου και στη συνέχεια αποδεσμεύονταν από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών.** Ουδέποτε μου αναφέρθηκε από οποιονδήποτε οτιδήποτε σχετικό με αμφιβολίες ή μου ζητήθηκαν οποιεσδήποτε εξηγήσεις αναφορικά με τα εν λόγω κονδύλια, τις οποίες εν πάση περιπτώσει, έδινα με αναλυτική κατάσταση που υπέβαλλα προς

όλους τους εμπλεκόμενους, όπως το Υπουργείο Οικονομικών καταγράφει στην Πρόταση του προς το Υπουργικό Συμβούλιο που οδήγησε στην Απόφαση του 2016.

9.19. Καταληκτικά, όσον αφορά τη δική μου ευθύνη προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας την οποία αναλαμβάνω πλήρως τον έχω ήδη ενημερώσει ότι αισθάνομαι ικανοποιημένη (1) για το ότι έχει διασφαλιστεί το δημόσιο συμφέρον και (2) για το ψηλό επίπεδο εργασίας που έχει επιτελεσθεί. Πιο συγκεκριμένα, η εργασία κατάρτισης ομοσπονδιακών νόμων έχει προχωρήσει παράλληλα με τις διαπραγματεύσεις στο πολιτικό επίπεδο και, όπου ήταν δυνατό να ολοκληρωθούν οι σχετικές νομοθεσίες (δηλαδή υπήρχαν συγκλίσεις σε όλα τα θέματα που ρυθμίζουν), ολοκληρώθηκαν και, για όσες υπήρξε σύμφωνη γνώμη του Διαπραγματευτή, κοινοποιήθηκαν στην Τ/Κ πλευρά και άρχισε η συζήτηση επ' αυτών και όπου προέκυψε συμφωνία για διαφοροποίηση αναθεωρήθηκαν τα προσχέδια· μεγάλος αριθμός άλλων έχει προχωρήσει στην έκταση που μπορούσε να προχωρήσει στη βάση των θέσεων της Ε/Κ πλευράς. Πιο σημαντικό είναι ότι, με την ετοιμότητα της πλευράς μας και τη δυνατότητα που υπήρχε λόγω της προηγούμενης εμπειρίας όλων των νομικών που είχαν εμπλακεί με δική μου εισήγηση, καταφέραμε, η Ε/Κ πλευρά να έχει καταρτίσει όλα τα προσχέδια που έχουν καταρτιστεί μέχρι σήμερα (αυτό δεν ήταν αυτονόητο γιατί και η Τ/Κ πλευρά διεκδικούσε και εξακολουθεί να διεκδικεί το δικαίωμα να καταρτίσει και αυτή προσχέδια) γεγονός που μας φέρνει σε πλεονεκτική θέση όσον αφορά τη διαπραγμάτευση.

Γ. Ευνοιοκρατική μεταχείριση κας Νικολέττας Χαραλαμπίδου από την κα Κουρσουμπά ως Επίτροπος Νομοθεσίας και Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού

10.1. Ο Γενικός Ελεγκτής ανέφερε στις 31/5/2018 ότι, το Γραφείο Επιτρόπου Νομοθεσίας (ΓΕΝ) και το Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού (ΓΕΠ) προβαίνει διαχρονικά στη σύναψη συμφωνιών για αγορά υπηρεσιών από συγκεκριμένους ιδιώτες δικηγόρους **με μη διαφανείς διαδικασίες**, και ότι όλα αυτά ήταν **παράνομα**.

10.2. Πριν απαντήσω στις πιο πάνω αυθαίρετες και πάλι θέσεις του, θεωρώ σημαντικό να αναφερθώ στις συνθήκες υπό τις οποίες υπήρξε και εξακολουθεί να υφίσταται ανάγκη για αγορά νομικών υπηρεσιών από το ΓΕΠ και το ΓΕΝ.

10.3. Όσον αφορά το ΓΕΠ, ενόψει του επικείμενου διορισμού μου ως Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού (ΕΠΠΔΠ) για τον οποίο είχα ενημερωθεί, με επιστολή ημερομηνίας 10/7/2006 προς τον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών υπέβαλα πρόταση για στελέχωση του ΓΕΠ (η οποία σύμφωνα με τις διατάξεις του προτεινόμενου νομοσχεδίου, μπορούσε να γίνει μόνο με απόσπαση προσωπικού από άλλες Υπηρεσίες) επισημαίνοντας ότι ήταν απαραίτητη η στελέχωση, μεταξύ άλλων, **με τουλάχιστον ένα λειτουργό με νομικά προσόντα με ιδιαίτερες γνώσεις ή έφεση στα ανθρώπινα δικαιώματα** (επισυνάπτεται η επιστολή ημερομηνίας 10/7/2006 αρ.4).

Την ίδια θέση επανέλαβα και μετά το διορισμό μου προς τον Υπουργό Οικονομικών με επιστολή μου ημερομηνίας 14/9/2007 (επισυνάπτεται αρ.5).

Φαίνεται ότι, το Υπουργείο Οικονομικών αποτάθηκε στο Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας για το ενδεχόμενο απόσπασης λειτουργού της Νομικής Υπηρεσίας, στο ΓΕΠ, εντούτοις, η απάντηση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ήταν αρνητική (Επισυνάπτεται επιστολή Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας προς ΥΔΔΚΠ ημερομηνίας 16/10/2007 αρ.6).

Υπό το φως των πιο πάνω, και με τη σύμφωνη γνώμη του Υπουργείου Οικονομικών, το ΓΕΠ για όλα τα νομικά θέματα προέβαινε σε αγορά νομικών υπηρεσιών από τον ιδιωτικό τομέα. Αρχικά και μέχρι το 2009, το ΓΕΠ προέβαινε σε αγορά νομικών υπηρεσιών για συγκεκριμένα νομικά θέματα που προέκυπταν (ιδίως, αναφορικά με νομοσχέδια ή κανονισμούς που υποβάλλονταν από τα αρμόδια Υπουργεία και/ή Κοινοβουλευτικές Επιτροπές για απόψεις και εισηγήσεις μου) σύμφωνα πάντοτε με την ισχύουσα νομοθεσία [περί του Συντονισμού των Διαδικασιών Σύναψης Δημόσιων Συμβάσεων Προμηθειών, Έργων και Υπηρεσιών και για Συναφή Θέματα Νόμος του 2006 (Ν. 12(Ι)/2006)] η οποία **εξαιρούσε τις νομικές υπηρεσίες από τις διαδικασίες προσφορών και οι οποίες σύμφωνα και με σχετική εγκύκλιο του**

Γενικού Λογιστηρίου θεωρούνταν εξειδικευμένες υπηρεσίες. Η αγορά των εν λόγω υπηρεσιών γινόταν πάντοτε στη βάση τεκμηριωμένων σημειωμάτων ως προς την αναγκαιότητά τους και τους λόγους επιλογής των συγκεκριμένων νομικών και **πάντοτε με τη σύμφωνη γνώμη του Γενικού Λογιστηρίου** (επισυνάπτονται διάφορα σημειώματα αρ.7α, 7β,7γ).

10.4. Μετά από σχεδόν δύο χρόνια λειτουργίας του ΓΕΠ, είχε διαπιστωθεί ότι ο κατακερματισμένος τρόπος αγοράς νομικών υπηρεσιών δεν εξυπηρετούσε πλέον τις ανάγκες του, οι οποίες είχαν αυξηθεί και για τις οποίες απαιτείτο περαιτέρω εξειδίκευση. Επιπρόσθετα, διαφάνηκε ότι, οι θέσεις της Επιτρόπου που εκφράζονται, είτε σε σχέση με εξέταση παραπόνων είτε σε Εκθέσεις αλλά και σε τοποθετήσεις σε σχέση με νομοθεσίες, στηρίζονται στην πείρα που αποκομίζεται και κτίζεται πάνω στην προηγούμενη εργασία. Επομένως, ο Νομικός Σύμβουλος του ΓΕΠ ο οποίος πρέπει να συνεργάζεται με τους λειτουργούς όσον αφορά νομικές πτυχές της κάθε εργασίας, θα πρέπει να έχει γνώση όλων όσων έχουν προηγηθεί.

10.5. Για το λόγο αυτό, κρίθηκε ότι ήταν αναγκαίο να γίνει αγορά υπηρεσιών γενικής φύσεως, για κάλυψη όλων των νομικών αναγκών του ΓΕΠ και των λειτουργών του. Ως εκ τούτου, έγινε η πρώτη σύμβαση αγοράς υπηρεσιών με την κα Χαραλαμπίδου. Η επιλογή της κας Χαραλαμπίδου στηρίχθηκε στη γνώση και την εμπειρία της στα ανθρώπινα δικαιώματα, την ποιότητα εργασίας της και τις ικανότητες της που ήταν γνωστές σε όλους όπως και σε εμένα λόγω του ότι είχαμε συνεργαστεί για χρόνια στη Νομική Υπηρεσία. Ως εκ τούτου, προέβηκα **σε απ'ευθείας ανάθεση για δύο έτη, όπως ήταν επιτρεπτό δυνάμει του Νόμου και με την έγκριση της αρμόδιας Αρχής, του Γενικού Λογιστηρίου της Δημοκρατίας,** ενώ, στη συνέχεια, προχωρούσα σε κλειστές διαδικασίες υποβολής προσφορών **όπως και πάλι επιτρεπόταν από το Νόμο και, σε κάθε περίπτωση, κατόπιν διαβούλευσης με το Γενικό Λογιστήριο.** Παράλληλα, συνέχιζα τις προσπάθειες μου για να πείσω το Υπουργείο Οικονομικών ως προς την ανάγκη στελέχωσης του ΓΕΠ με δικό του προσωπικό, μεταξύ άλλων, και νομικού λειτουργού κάθε χρόνο στο πλαίσιο της κατάρτισης του Προϋπολογισμού του ΓΕΠ. Η απάντηση όμως του Υπουργείου Οικονομικών παρέμενε αρνητική (επισυνάπτεται επιστολή Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού ημερομηνίας 4/10/2011 αρ.8).

10.6. Ο Γενικός Ελεγκτής ανέφερε στις 31/5/2018 ότι εγείρονται ερωτηματικά ως προς τον τρόπο επιλογής των υποψηφίων και το πώς κατέληγα πάντοτε στην κα Χαραλαμπίδου. Επισημαίνω ότι, ουδέποτε επιστήθηκε η προσοχή μου σε οτιδήποτε παράνομο ή παράτυπο σε σχέση με τις πιο πάνω διαδικασίες, είτε από το Γενικό Λογιστήριο είτε από τον Γενικό Ελεγκτή (ο οποίος διενεργούσε ταχτικά ελέγχους τόσο στο ΓΕΝ όσο και στο ΓΕΠ) είτε γενικότερα από το Υπουργείο Οικονομικών. Μάλιστα, όταν τον Μάρτιο του 2016 ενημέρωσα το Υπουργείο Οικονομικών ότι, για σκοπούς εκπροσώπησης ανηλίκων σε δικαστικές διαδικασίες (οι υποθέσεις των οποίων αυξάνονταν σε μεγάλο βαθμό) και αφού αριθμός δικηγόρων που εξέφρασαν ενδιαφέρον για τέτοια εκπροσώπηση εκπαιδεύτηκαν στο Γραφείο μου, και θέλησα να προχωρήσω με ανοικτή και διαφανή διαδικασία κατάρτισης καταλόγων από εκπαιδευμένους στα δικαιώματα του παιδιού δικηγόρους από τους οποίους να αγοράζω υπηρεσίες για τέτοια εκπροσώπηση, **το Υπουργείο Οικονομικών μου ζήτησε να μην προχωρήσω με Συμφωνία Πλαίσιο αλλά να προβαίνω σε απευθείας ανάθεση, όπως γινόταν και προηγουμένως σε σχέση με την εκπροσώπηση σε δικαστικές διαδικασίες** (επισυνάπτεται επιστολή μου ημερομηνίας 7/3/2016 και απάντηση Υπουργείου Οικονομικών ημερομηνίας 9/3/2016 αρ.9 και 10, αντίστοιχα). **Επαναλαμβάνω ότι, ενώ τόσο το ΓΕΠ όσο και το ΓΕΝ ελέγχονταν κάθε χρόνο από την Ελεγκτική Υπηρεσία, ουδέποτε επισημάνθηκε οποιαδήποτε παρατυπία σε σχέση με τις συμβάσεις, τις οποίες παρουσίασε τώρα ως παράνομες ο Γενικός Ελεγκτής.** Αντίθετα, ο Λειτουργός της Ελεγκτικής Υπηρεσίας που διενεργούσε τον έλεγχο στις δύο Υπηρεσίες στις οποίες προϊσταμαι, κάθε φορά, μου ανέφερε προσωπικά ότι είστε από τις ελάχιστες Υπηρεσίες στις οποίες δεν υπάρχει οποιαδήποτε παρατήρηση και, ως εκ τούτου, δεν θα γίνει οποιαδήποτε αναφορά στην Ετήσια Έκθεση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας. Και, όντως, ουδέποτε υπήρξε οποιαδήποτε αναφορά στις Εκθέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας!

Οι πρώτες παρατηρήσεις του Γενικού Ελεγκτή αναφορικά με τις πιο πάνω συμβάσεις αγοράς νομικών υπηρεσιών έγιναν στην Ετήσια Έκθεσή του για το 2015, σε σχέση με το ΓΕΝ και το ΓΕΠ **στην οποία γίνεται παραδοχή ότι δεν υπήρξε οποιαδήποτε παρανομία ή παρατυπία σε σχέση με τις συμβάσεις, αλλά γίνεται και εισήγηση για υιοθέτηση μιας πιο ανοικτής διαδικασίας και αποφυγή της κατάτμησης των συμβάσεων ανά έτος.**

Σε πλήρη συμμόρφωση με τις εισηγήσεις του Γενικού Ελεγκτή, με επιστολή μου ημερομηνίας 20/3/2017 προς τον Υπουργό Οικονομικών, το Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας και την Γενική Λογίστρια της Δημοκρατίας (επισυνάπτεται αρ.11) ζήτησα τη συνδρομή τους ως προς την υιοθέτηση της ορθότερης και πιο διαφανούς διαδικασίας, η οποία παράλληλα να διασφαλίζει την κάλυψη των αναγκών τόσο του ΓΕΝ όσο και του ΓΕΠ. Έλαβα απαντήσεις από την Ελεγκτική Υπηρεσία και το Γενικό Λογιστήριο (Επισυνάπτονται επιστολή 3/4/2017 από Γενικό Ελεγκτή και 12/4/2017 από Γενικό Λογιστήριο αρ. 12 και 13, αντίστοιχα) με καθοδήγηση ως προς την προκήρυξη των προσφορών, ενώ τα έγγραφα του διαγωνισμού, **περιλαμβανομένων των κριτηρίων επιλογής και ανάθεσης, συζητήθηκαν και συμφωνήθηκαν μεταξύ της Διοικητικού Λειτουργού του Γραφείου μου και του Γενικού Λογιστηρίου.**

Η επιτυχούσα προσφοροδότητρια ήταν η κα Χαραλαμπίδου, η οποία και έλαβε την υψηλότερη βαθμολογία με βάση τα κριτήρια ανάθεσης, γεγονός για το οποίο, και πάλι ελέγχομαι από το Γενικό Ελεγκτή στην προφορική αναφορά του στην Επιτροπή στις 31/5/2018.

Σε σχέση με τα όσα ανέφερε για τη διαφορά στα κριτήρια επιλογής και στα κριτήρια ανάθεσης και ότι τα προσόντα μπορούν να αποτελούν μόνο κριτήριο επιλογής και όχι ανάθεσης αρκεί να **παραπέμψω στις διατάξεις του άρθρου 67(2)(β) του περί της Ρύθμισης των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων και για Συναφή Θέματα Νόμου του 2016 [73(I)/2016]**, βάσει του οποίου έγιναν και οι διαδικασίες σύμφωνα με τις οποίες στα κριτήρια ανάθεσης περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων *«(β) η οργάνωση, τα προσόντα και η πείρα του προσωπικού στο οποίο ανατίθεται η εκτέλεση της σύμβασης, σε περίπτωση που η ποιότητα του απασχολούμενου προσωπικού μπορεί να έχει σημαντική επίδραση στο επίπεδο εκτέλεσης της σύμβασης»*. Τονίζω δε ότι, εν πάση περιπτώσει, αναφορικά με τις νομικές υπηρεσίες, ο Νόμος τις εξαιρεί από τις ειδικές διατάξεις του σε σχέση με όλες τις άλλες δημόσιες συμβάσεις με μόνη υποχρέωση την υιοθέτηση κατ' αναλογία των αρχών που ισχύουν σε σχέση με άλλες δημόσιες συμβάσεις (Βλέπε άρθρα 74 – 77 του Νόμου). Προφανώς, είναι ο Γενικός Ελεγκτής που έχει μπερδέψει τα κριτήρια επιλογής με τα κριτήρια

ανάθεσης αφού τα όσα ανέφερε βρίσκονται σε αντίθεση με το Νόμο τον οποίο επικαλείται, και ο οποίος αποτελεί προϊόν εναρμόνισης με Οδηγία της Ε.Ε.

10.7. Όσον αφορά το ΓΕΝ, ισχύουν τα ίδια. Όταν διορίστηκα Επίτροπος Νομοθεσίας από 1/11/2002, το ΓΕΝ δεν διέθετε οποιοδήποτε προσωπικό, ο προκάτοχος μου Επίτροπος προέβαινε σε αγορά υπηρεσιών για όλες τις εργασίες του ΓΕΝ. Από της ανάληψης των καθηκόντων μου, κατέβαλα πολλαπλές ανεπιτυχείς προσπάθειες αποτεινόμενη στο Υπουργείο Οικονομικών για παραχώρηση κατάλληλου προσωπικού για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής Νομοθεσίας και η απάντηση ήταν αρνητική (επισυνάπτονται σχετικές επιστολές στα πλαίσια κατάρτισης των ετήσιων Προϋπολογισμών αρ.14α, 14β, 14γ, 14δ και 14ε). Το 2010 παραχωρήθηκαν Νομικοί αορίστου χρόνου οι οποίοι όμως δεν είχαν ειδικευση σε κατάρτιση νομοθεσίας (legislative drafting). Ως εκ τούτου, έκρινα αναγκαία την κατάρτιση και επιμόρφωση των Λειτουργών αυτών στη σύνταξη και επεξεργασία νομοθετημάτων. Το πρόγραμμα περιλάμβανε και μεταγενέστερη επίβλεψη της πρακτικής εξάσκησης τους, δηλαδή, εργασίες που τους ανέθετα θα τελούσαν υπό την επίβλεψη στα πλαίσια του προγράμματος κατάρτισης. Είναι αυτή η σύμβαση που καταρτίστηκε με την κα Νικολέτα Χαραλαμπίδου στις 26/2/2010. Η σύμβαση ημερομηνίας 21/5/2010 αφορά τη σύνταξη νέου θεσμικού νομοσχεδίου το οποίο να ρυθμίζει όλα τα θέματα που άπτονται της μεταχείρισης ανηλίκων παραβατών, συμπεριλαμβανομένης της μεταχείρισης τους στο πλαίσιο της ποινικής δικαιοσύνης σύμφωνα με τις αρχές που προκύπτουν για την μεταχείριση ανηλίκων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών από το διεθνές και περιφερειακό δίκαιο (επισυνάπτεται το εισαγωγικό μέρος του σχετικού νομοσχεδίου που παραπέμπει στις διεθνείς πράξεις με τις οποίες στοχεύετο η εναρμόνιση αρ.15) Αυτό προωθούσα παράλληλα υπό την ιδιότητα μου ως Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και με την εμπειρία που είχα αποκομίσει μέχρι τότε ως Επίτροπος. Και αυτή, για ευνόητους λόγους δόθηκε στην κα Νικολέτα Χαραλαμπίδου. Η σύμβαση ημερομηνίας 30/5/2015 αφορά συγκεκριμένη εργασία, που ζητήθηκε από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών στα πλαίσια συζήτησης Πρότασης Νόμου βουλευτών του ΑΚΕΛ με τίτλο «ο περί Ανηλίκων Νόμος του 2003» κατά την οποία ζητήθηκε από την Επίτροπο Νομοθεσίας να προχωρήσει σε περαιτέρω επεξεργασία και υποβολή προτάσεων στη βάση της εν λόγω Πρότασης Νόμου οι οποίες να

ρυθμίζουν τα θέματα που άπτονται τα θέματα ανηλίκων παραβατών στο πλαίσιο ποινικής δικαιοσύνης στη βάση των εισηγήσεων που είχα υποβάλει ως Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Για τις συμβάσεις αυτές ισχύουν όσα αναφέρθηκαν πιο πάνω, δηλαδή, **η ισχύουσα νομοθεσία επέτρεπε την απευθείας ανάθεση και, εν πάση περιπτώσει, μέχρι τότε ουδεμία παρατήρηση είχε γίνει από την Ελεγκτική Υπηρεσία κατά τους ταχτικούς ελέγχους τόσο του ΓΕΝ όσο και του ΓΕΠ.** Όπως επισημαίνεται πιο πάνω, για πρώτη φορά έγινε παρατήρηση σε σχέση με τις συμβάσεις αυτές στην Ετήσια Έκθεση του 2015 και έκτοτε υπήρξε πλήρης συμμόρφωση και από το ΓΕΝ όσο και από το ΓΕΠ με τις εισηγήσεις του Γενικού Ελεγκτή.

10.8. Υπό το φως όλων των πιο πάνω, θεωρώ ότι **ουδεμία παρανομία υφίσταται ούτε και αποδέχομαι τις προφορικές ατεκμηρίωτες κατηγορίες του Γενικού Ελεγκτή για ευνοιοκρατική μεταχείριση οποιουδήποτε προσώπου και, ειδικότερα, της κας Χαραλαμπίδου, αφού το μόνο κριτήριο σε σχέση με όλες τις αναθέσεις παροχής νομικών υπηρεσιών, ανεξαρτήτως διαδικασίας που ακολουθείτο, ήταν αποκλειστικά η καλύτερη και ποιοτικότερη από κάθε άποψη παροχή τέτοιων υπηρεσιών από πρόσωπα κατάλληλα καταρτισμένα σε σχέση με το αντικείμενο των υπηρεσιών που θα παρέχοντο.**

Σύναψη συμφωνιών ως φυσικό πρόσωπο και πληρωμή ως ΔΕΠΕ

11.1. Είναι γεγονός ότι, πολλές από τις συμβάσεις της κας Χαραλαμπίδου γίνονταν υπό την ιδιότητά της ως φυσικού προσώπου, λόγω της φύσεως των εργασιών για να διασφαλιστεί ότι οι υπηρεσίες θα παρέχοντο προσωπικά από την ίδια και όχι από άλλους δικηγόρους του Γραφείου της, λόγω ακριβώς των προσόντων και πείρας της. **Το ίδιο γίνεται και σε άλλες περιπτώσεις που απαιτείται η παροχή υπηρεσιών από συγκεκριμένο πρόσωπο** (π.χ. αγορά υπηρεσιών για εκπροσώπηση παιδιών από την Επίτροπο ενώπιον Δικαστηρίου). Στην περίπτωση της κας Χαραλαμπίδου, όλες οι πληρωμές γίνονταν στην εταιρεία Νικολέττα Χαραλαμπίδου ΔΕΠΕ, στην οποία η κα Χαραλαμπίδου είναι υπάλληλος. **Σε σχέση με τις αναφορές του Γενικού Ελεγκτή ότι, κατά την περίοδο Νοέμβριος 2010 - Νοέμβριος 2011 γίνονταν εμβάσματα στην κα Χαραλαμπίδου τόσο ως φυσικό πρόσωπο όσο και ως ΔΕΠΕ, δήλωση που υποδηλώνει διπλές πληρωμές, για σκοπούς και πάλι**

παραπλάνησης και εντυπωσιασμού, εξ όσων με έχει ενημερώσει το Λογιστήριο, ουδέποτε έγιναν διπλές πληρωμές στην κα Χαραλαμπίδου. Εν πάση περιπτώσει, τα θέματα αυτά δεν είναι νοητό να εκτοξεύονται υπό τύπο προσωπικών επιθέσεων ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής χωρίς ποτέ να έχουν τεθεί υπόψη της Επιτρόπου και, πιο συγκεκριμένα, ο Λειτουργός της Ελεγκτικής Υπηρεσίας να έχει ζητήσει σχετικές διευκρινήσεις από το Λογιστικό Λειτουργό του ΓΕΠ και να διερευνήσει το θέμα, ώστε να εξακριβωθεί από τα στοιχεία των φακέλων.

11.2. Επισημαίνω ότι, ακόμα και εάν θεωρηθεί πως το γεγονός ότι η πληρωμή γινόταν σε νομικό πρόσωπο ενώ ή σύμβαση είχε συναφθεί με φυσικό πρόσωπο συνιστούσε παρατυπία, είναι θέμα που αφορά το Γενικό Λογιστήριο και όχι εμένα. Επιπρόσθετα, ουδέποτε υπήρξε σε οποιοδήποτε στάδιο αντικείμενο των παρατηρήσεων της Ελεγκτικής Υπηρεσίας στις διάφορες Εκθέσεις της για το ΓΕΠ και/ή ΓΕΝ διαχρονικά.

11.3. Όσον αφορά δε τους ισχυρισμούς περί φοροδιαφυγής της κας Χαραλαμπίδου, αυτοί αφορούν την κα Χαραλαμπίδου και όχι την Επίτροπο και είμαι βέβαιη ότι θα διερευνηθούν καθηκόντως από τις Φορολογικές αρχές στις οποίες ο Γενικός Ελεγκτής θα παραπέμψει το θέμα. **Εν πάση περιπτώσει, δεν αφορούν εμένα και δεν θα έπρεπε να είχαν αναφερθεί καν στο παρόν πλαίσιο.**

Δ. Θέματα ασυμβιβάστου

12.1. Ο Γενικός Ελεγκτής αναφέρθηκε στις 31/5/2018 σε ασυμβίβαστο της κας Χαραλαμπίδου κάτι που δεν ισχύει στην περίπτωση ιδιώτη δικηγόρου, αφού ούτε αξιωματούχος του κράτους είναι ούτε και έχει οποιαδήποτε άλλη θέση άσκησης δημόσιας εξουσίας ούτως ώστε να προκύπτουν θέματα ασυμβιβάστου. Εκείνο που πράγματι είχε υποχρέωση η κα Χαραλαμπίδου είναι να λαμβάνει μέτρα ούτως ώστε να αντιμετωπίζονται θέματα σύγκρουσης συμφερόντων.

12.2. Σύμφωνα με τη σύμβαση παροχής νομικών υπηρεσιών, η κα Χαραλαμπίδου παρέχει τις ακόλουθες νομικές υπηρεσίες, όταν και αυτό καθίσταται αναγκαίο και της ζητείται από το ΓΕΠ:

«Παροχή νομικών υπηρεσιών, καθόσον αφορά θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες της Αναθέτουσας Αρχής και που αναφύονται σε σχέση με την άσκηση των αρμοδιοτήτων της. Η εργασία αυτή εξυπακούει, σε κάθε περίπτωση, ιδιαίτερο έλεγχο της συμβατότητας με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και την Νομολογία δυνάμει αυτής και/ή οποιοσδήποτε άλλες διεθνείς νομικά δεσμευτικές πράξεις και/ή πρότυπα και/ή κατευθυντήριες γραμμές, π.χ. των Ηνωμένων Εθνών, του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που στοχεύουν στη διασφάλιση δικαιωμάτων των παιδιών. Τούτο περιλαμβάνει αλλά δεν εξαντλείται σε:

(α) Συνεργασία και καθοδήγηση όσον αφορά νομικά θέματα, με λειτουργούς της Αναθέτουσας Αρχής, σε σχέση με θέματα τα οποία χειρίζονται στο πλαίσιο των καθηκόντων τους, είτε προφορικώς είτε γραπτώς.

(β) Μελέτη και/ή ετοιμασία υπομνημάτων και/ή απαντήσεων, σε θέματα/παράπονα που υποβάλλονται στην Αναθέτουσα Αρχή και/ή που η Αναθέτουσα Αρχή εξετάζει αυτεπάγγελα

(γ) Μελέτη και υποβολή υπομνημάτων σε σχέση με εμφανίσεις της Αναθέτουσας Αρχής ενώπιον των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών.

(δ) Μελέτη και υποβολή εισηγήσεων, σε σχέση με νομοθετήματα (νομοσχέδια, προτάσεις νόμου) ή θέματα για τα οποία η Αναθέτουσα Αρχή, στην άσκηση των αρμοδιοτήτων της, εκφράζει απόψεις προς την Κυβέρνηση και/ή τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

(ε) Σύνταξη σχεδίων νομοθετικών προνοιών, σε σχέση με θέματα που μελετούνται από την Αναθέτουσα Αρχή.

(στ) Μελέτη και απαντήσεις σε ερωτηματολόγια που υποβάλλονται, από φορείς είτε της Κύπρου είτε του εξωτερικού, σε σχέση με νομικά θέματα που αφορούν τις αρμοδιότητες της Αναθέτουσας Αρχής, συμπεριλαμβανομένων και των σχέσεων της με διεθνείς οργανισμούς (π.χ. Ο.Η.Ε, Συμβούλιο Ευρώπης, Ε.Ε) θεσμούς (π.χ. ENOC, κ.λπ.) και/ή αντίστοιχους θεσμούς άλλων χωρών.

(ζ) Εποπτεία και καθοδήγηση ιδιωτών δικηγόρων από τους οποίους η Αναθέτουσα Αρχή, προβαίνει σε αγορά υπηρεσιών σε περιπτώσεις που ενεργεί ως αντιπρόσωπος παιδιού σύμφωνα με το άρθρο 10 του περί της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Άσκηση των Δικαιωμάτων του Παιδιού (Κυρωτικού) Νόμου του 2005 - [Ν.23(III)/2005] και το άρθρο 4(1)(ζ) και (η) των περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του

Παιδιού Νόμων του 2007 και 2014 [N.74(I)/2007 και N.44(I)/2014] καθώς και τους πιο κάτω Νόμους [...]»

12.3. Ο Γενικός Ελεγκτής, ισχυρίστηκε στις 31/5/2018 **χωρίς να έχει προβεί σε καμία έρευνα και χωρίς να έχει ζητήσει διευκρινίσεις από την αρμόδια αρχή**, ότι η κα Χαραλαμπίδου ενεργώντας ως ιδιώτης δικηγόρος σε υποθέσεις παραβιάσεων δικαιωμάτων παιδιών, για τις οποίες είχε επίσης εμπλοκή το ΓΕΠ, είτε με την ετοιμασία έκθεσης είτε με την αποστολή διερευνητικής επιστολής, παρέβει τις υποχρεώσεις της περί σύγκρουσης συμφερόντων. Ειδικά, μάλιστα, για τη μια περίπτωση, αναφέρθηκε στο γεγονός ότι το παράπονο που υποβλήθηκε στο ΓΕΠ προς διερεύνηση και που αφορούσε απαγωγή και σεξουαλική εκμετάλλευση ανήλικης, προέρχεται από την ΜΚΟ ΚΙΣΑ, της οποίας πρόεδρος είναι ο σύζυγος της κας Χαραλαμπίδου.

12.4. **Επισημαίνω ότι, τα πιο πάνω είναι αναληθή και ατεκμηρίωτα και αποτέλεσμα της μη διεξαγωγής κανονικού ελέγχου. Τονίζεται ότι ουδέποτε ζητήθηκε από το ΓΕΠ η νομική συνδρομή/συμβουλή της κας Χαραλαμπίδου αναφορικά με τις δύο αυτές περιπτώσεις, στις οποίες αναφέρθηκε ο Γενικός Ελεγκτής στις 31/5/2018 και, ως εκ τούτου, δεν τίθεται καν θέμα υποχρέωσης για αξιολόγηση κατά πόσο θα υπήρχε οποιαδήποτε σύγκρουση συμφερόντων.**

12.5. Εάν ο Γενικός Ελεγκτής **διερευνούσε σωστά το θέμα, θα είχε διαπιστώσει περαιτέρω ότι για όλες τις περιπτώσεις και για όλα τα θέματα για τα οποία ζητείται η νομική συνδρομή/συμβουλή της κας Χαραλαμπίδου, γίνεται καταγραφή στο φάκελο της υπόθεσης, ενώ τηρείται ξεχωριστός φάκελος για την κα Χαραλαμπίδου στον οποίο φαίνονται οι κατάλογοι εργασιών που της ανατίθενται καθώς, επίσης, και όλα τα παραδοτέα της.** Εάν ο Γενικός Ελεγκτής διερευνούσε σωστά και ρωτούσε αναφορικά με τα θέματα αυτά, θα είχε ενημερωθεί, καθηκόντως, ώστε να μην καταλήξει σε αυθαίρετα συμπεράσματα, στη βάση «υποθέσεων» ή πληροφοριών που δεν γνωρίζω από που τις έλαβε και με ποια σκοπιμότητα, αφού είναι, κατά την άποψή μου, σαφές ότι και αυτός ο «έλεγχος» είχε την σκοπιμότητά του. Το πόσο νόμιμο είναι αυτό και στο πλαίσιο ποιων εξουσιών του Γενικού Ελεγκτή έγινε ο συγκεκριμένος «έλεγχος» και πάλι δεν είναι γνωστό,

δεδομένου ότι δεν ανέφερε ποτέ σε ποια νομική βάση διενήργησε αυτό τον έλεγχο και στη βάση ποιων προτύπων και τι είδους έλεγχος είναι.

12.6. Το γεγονός ότι, το παράπονο προήλθε από την ΚΙΣΑ, της οποίας εκτελεστικός διευθυντής, (όχι πρόεδρος), είναι ο σύζυγος της κας Χαραλαμπίδου, δε με απασχολεί ως θεσμό, δεδομένου ότι **είμαι, καθηκόντως, υποχρεωμένη να διερευνήσω οποιοδήποτε παράπονο υποβάλλεται, ιδίως από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις με τις οποίες έχω θεσμική υποχρέωση να συνεργάζομαι ως ανεξάρτητος μηχανισμός προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων.** Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου **4(2)(στ) του περί Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμου**, η Επίτροπος έχει υποχρέωση «να συνεπικουρεί το έργο μη Κυβερνητικών Οργανισμών που προασπίζονται τα δικαιώματα του παιδιού ή που παρέχουν υπηρεσίες σε παιδιά και να συμβάλλει στην κατάρτιση και εφαρμογή κατευθυντήριων γραμμών για την αποτελεσματικότερη προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού». Η ίδια υποχρέωση απορρέει από τις **Αρχές των Παρισίων** που διέπουν τη λειτουργία των θεσμών προάσπισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων (όπως είναι ο θεσμός που υπηρετώ) και επιβάλλεται από το **Γενικό Σχόλιο Αρ.2 της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού που έχει αρμοδιότητα για την ορθή εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, (εφαρμογή την οποία, δυνάμει του θεσμικού Νόμου, είμαι υποχρεωμένη να προωθώ) αλλά και από τη Συστατική Πράξη του ENOC (The European Network of Ombudspersons for Children) στο οποίο το ΓΕΠ είναι πλήρες μέλος, σύμφωνα με την οποία τα μέλη του Δικτύου έχουν να υποχρέωση για τα πιο κάτω:**

«maintain relationships with other bodies responsible for the promotion and protection of human rights including with a broad range of non-governmental organisations.» «duties to pay particular regard to the views of children, to take active steps to maintain direct contact with children, organisations of children and organisations established to promote children's rights; and to promote respect for the views of children throughout society;»

12.7. Αναφορικά με τη δεύτερη περίπτωση στην οποία αναφέρθηκε ο Γενικός Ελεγκτής στις 31/5/2018 **(στην οποία επίσης ουδεμία ανάμειξη είχε η κα Χαραλαμπίδου και αυτό μπορούσε να διαπιστωθεί από τους φακέλους του**

ΓΕΠ), η σχετική Έκθεσή μου έχει αναρτηθεί στην επίσημη ιστοσελίδα του ΓΕΠ και δεν δόθηκε στην κα Χαραλαμπίδου εν κρυπτώ, όπως αφήνεται να νοηθεί από τον Γενικό Ελεγκτή. **Από τη στιγμή που οποιαδήποτε Έκθεση της Επιτρόπου έχει δημοσιοποιηθεί, αυτή μπορεί να αξιοποιηθεί από οποιονδήποτε με στόχο την αποκατάσταση ή τον σεβασμό των δικαιωμάτων των παιδιών.** Αλίμονο εάν οι δημοσιοποιημένες εκθέσεις μου δεν μπορούσαν να τύχουν αξιοποίησης από τα ίδια τα παιδιά ή/και γονείς ή/και δικηγόρους τους ή/και οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων/ ή/και τα ΜΜΕ για την προώθηση των δικαιωμάτων των παιδιών. **Αυτός κατ' ακρίβεια είναι ο κατ' εξοχήν στόχος της δημοσιοποίησης των Εκθέσεων της Επιτρόπου.**

12.8. Ανεξάρτητα από τα πιο πάνω, αλλά όχι κατ' αναίρεση, θεωρώ σημαντικό να επισημάνω ότι **ουδεμία σύγκρουση συμφερόντων ενυπάρχει στις συγκεκριμένες περιπτώσεις** αφού, τόσο οι ενέργειες του ΓΕΠ όσο και οι ενέργειες της κας Χαραλαμπίδου ως ιδιώτη δικηγόρου, στόχευαν στο ίδιο αποτέλεσμα και ήταν προς την ίδια κατεύθυνση. Στόχευαν δηλαδή στη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών που εμπλέκονταν στις συγκεκριμένες υποθέσεις. Σύγκρουση συμφερόντων θα υπήρχε, εάν η κα Χαραλαμπίδου, ενεργούσε σε αντίθεση με τις ενέργειες του ΓΕΠ, ενώ παράλληλα παρείχε νομική συνδρομή/συμβουλή στο ΓΕΠ επί του ίδιου θέματος. Σημειώνω ότι ο Θεσμός του Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού, **είναι ανεξάρτητος από το κράτος**, κάτι που από τις τοποθετήσεις του φαίνεται ότι δεν το αντιλαμβάνεται ο Γενικός Ελεγκτής, **και αποτελεί ελεγκτικό μηχανισμό των ενεργειών του κράτους (σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα των Ηνωμένων Εθνών και του Συμβουλίου της Ευρώπης), ακριβώς, για να μπορέσει να βοηθήσει το κράτος προς την κατεύθυνση του πλήρους σεβασμού των δικαιωμάτων των παιδιών.**

12.9. Τέλος, η αναφορά του Γενικού Ελεγκτή στην επιστολή των ΥΚΕ ημερομηνίας 28.3.2018, της οποίας κρατούσε και αντίγραφο, που προφανώς έχει αποσπάσει από την εν λόγω Υπηρεσία (θέμα που από μόνο του γεννά πολλά ερωτηματικά) και **η υιοθέτηση των θέσεων των ΥΚΕ** περί «αθέμιτης διερεύνησης περιπτώσεων που βρίσκονται ενώπιον Δικαστηρίων» και «περί δεοντολογικού θέματος που εγείρεται με την κοινοποίηση πορισμάτων στους παραπονούμενους (Σημείωση ΕΥ: Άρα και στην δικηγόρο τους)», **συνιστά ανεπίτρεπτη παρέμβαση σε ανεξάρτητο θεσμό**

Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κατά παράβαση των Αρχών των Παρισίων που διέπουν τη λειτουργία τέτοιων θεσμών αλλά και του Θεσμικού Νόμου του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και, ως εκ τούτου, ούτε εξηγήσεις προτίθεται να δώσω, ούτε και θα απαντήσω σε τέτοιες απαράδεκτες τοποθετήσεις.

Θα προβώ, δε, εφόσον προκύψει ανάγκη, σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες με στόχο την προστασία και τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας του θεσμού του Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Εν πάση περιπτώσει, η εν λόγω επιστολή των ΥΚΕ είχε απαντηθεί δεόντως στα πλαίσια άσκησης των αρμοδιοτήτων μου, όπως κατοχυρώνονται από τον περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμο, αλλά αυτό δεν είναι θέμα που αφορά τον Γενικό Ελεγκτή.

Ε. Παράνομη χρήση υπηρεσιακού οχήματος και οδηγού από την Επίτροπο Νομοθεσίας

13.1. Αναφορικά με τους ισχυρισμούς του Γενικού Ελεγκτή για το υπό αναφορά θέμα παραπέμπω στην επιστολή μου προς τον Γενικό Ελεγκτή ημερομηνίας 21/5/2018, την οποία του απέστειλα σε απάντηση δικής του επιστολής προς εμένα ημερομηνίας 16/5/2018, η οποία απαντά σε όλα τα θέματα που εγείρονται (επισυνάπτονται και οι δύο επιστολές, αρ. 16 και 17 αντίστοιχα).

13.2. Επιγραμματικά επισημαίνω, τα εξής:

- Η εν λόγω «έρευνα» έχει γίνει χωρίς να είχα ενημερωθεί προσωπικά ότι διενεργείτο οποιαδήποτε έρευνα σε βάρος μου και για ποιες κατηγορίες γινόταν η διερεύνηση και έχουν εξαχθεί τελικά συμπεράσματα και ευρήματα με βάση τα οποία κλήθηκα επιτακτικά να συμμορφωθώ, χωρίς να μου έχει δοθεί η ευκαιρία να δώσω τις απόψεις μου και να παραθέσω στοιχεία για το υπό διερεύνηση θέμα. Η δε επιστολή του Γενικού Ελεγκτή ημερομηνίας 16/5/2018 προς εμένα βρίθει προχειρότητας, ανακριβειών και ατεκμηρίωτων στοιχείων και, επομένως, ανυπόστατων συμπερασμάτων.

Χρήση υπηρεσιακού οχήματος για μη υπηρεσιακούς σκοπούς

- Σε αντίθεση με τα διεθνή πρότυπα Ανεξάρτητων Ελεγκτικών Αρχών που επιβάλλουν τη χρήση αντικειμενικών κριτηρίων, ο Γενικός Ελεγκτής, εξάγει τα συμπεράσματά του **συγκρίνοντας τον αριθμό των χιλιομέτρων που καλύπτει το υπηρεσιακό μου όχημα, με τον αριθμό των χιλιομέτρων που καλύπτει το δικό του υπηρεσιακό όχημα!**
- Πρόκειται για αυθαίρετη και υποκειμενική σύγκριση, η οποία σαφώς παραβλέπει τη διαφορά στην αποστολή και τις αρμοδιότητες των θεσμών που υπηρετώ με αυτές του θεσμού του Γενικού Ελεγκτή, **αλλά και τις πραγματικές υποχρεώσεις υπηρεσιακής μετακίνησής μου, πολλές από τις οποίες γίνονται σε μη «εργάσιμο χρόνο» (απόγευμα, βράδυ Σαββατοκύριακα και αργίες) ανά την Κύπρο.** Αυτές περιλαμβάνουν επισκέψεις σε σχολεία, συμμετοχή σε συνέδρια, ημερίδες, εκδηλώσεις, συναντήσεις με αξιωματούχους και υπηρεσιακούς παράγοντες, επισκέψεις σε χώρους που φιλοξενούνται παιδιά, συμμετοχή σε συνεδριάσεις Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, Υπουργείων και άλλων φορέων κ.λπ.
- Το όλο περιεχόμενο της επιστολής του Γενικού Ελεγκτή ημερομηνίας 16/5/2018 καθώς και τα ευρήματα του με τα οποία επιτακτικά κλήθηκα να συμμορφωθώ, αλλά και οι όλες δημόσιες δηλώσεις του τόσο ενώπιον της Επιτροπής στις 31/5/2018 αλλά και στα ΜΜΕ έχουν **αντιστρέψει το συνταγματικά κατοχυρωμένο τεκμήριο της αθωότητας σε τεκμήριο ενοχής.** Στην ουσία, ο Γενικός Ελεγκτής με καλεί να αποδείξω ότι δεν είμαι ένοχη αυτών των συμπερασμάτων που τόσο αυθαίρετα έχει εξάξει, χωρίς να χρησιμοποιήσει οποιοδήποτε επιστημονικό/αντικειμενικό κριτήριο και να έχει ζητήσει σχετικά στοιχεία.

Απασχόληση Οδηγού Αυτοκινήτου/ Κλητήρα

- Το ζήτημα της απασχόλησης Οδηγού Αυτοκινήτου/Κλητήρα από αξιωματούχους δεν ρυθμίζεται από οποιονδήποτε νόμο. **Από το 2003, στη βάση εκτίμησης των υπηρεσιακών αναγκών της Επιτρόπου Νομοθεσίας, ειδικότερα κατά τις απογευματινές ώρες, το Τμήμα**

Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού ενέκρινε τη δημιουργία ωρομίσθιας θέσης, Οδηγού Αυτοκινήτου/ Κλητήρα για την κάλυψη των αναγκών της Υπηρεσίας, ειδικότερα κατά τις μη εργάσιμες ώρες. Η συγκεκριμένη θέση προβλέφθηκε στον Προϋπολογισμό του Κράτους και εξακολουθεί να εγκρίνεται ετήσια μέχρι σήμερα.

- Ο συγκεκριμένος δημόσιος υπάλληλος που υπηρετεί στην εν λόγω θέση από το 2003 έχει κατοχυρωμένο δικαίωμα να εργάζεται τις ώρες για τις οποίες έχει προσληφθεί να εργάζεται και να λαμβάνει το κατ' αποκοπή επίδομα που έχει αποφασιστεί από το Υπουργείο Οικονομικών, ως οδηγός.
- Εν πάση περιπτώσει, αυτό είναι θέμα το οποίο εμπίπτει στην αρμοδιότητα των Υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών και ο οικείος Προϊστάμενος δεν έχει αρμοδιότητα ούτε και μπορεί να το διαφοροποιήσει.

Τήρηση Βιβλίου Κίνησης Οχημάτων

- Έχω δώσει ήδη οδηγίες στο Λογιστικό Λειτουργό, όπως τηρούνται Βιβλία Κίνησης Οχημάτων για τα υπηρεσιακά οχήματα, σε συμμόρφωση με την παρατήρηση του Γενικού Ελεγκτή. Σημειώνω ωστόσο, ότι, παρά τους τακτικούς ετήσιους ελέγχους και των δύο Υπηρεσιών των οποίων προϊστάμαι, ουδείς Γενικός Ελεγκτής, περιλαμβανομένου του σημερινού, δεν μου είχε επισημάνει προηγουμένως την παράλειψη αυτή.

13.3. Ενόψει των όσων αναλύονται στην επιστολή μου προς τον Γενικό Ελεγκτή ημερομηνίας 21/5/2018 επισημαίνω ότι οι εισηγήσεις του:

(i) για επιστροφή στο δημόσιο χρημάτων που έχουν καταβληθεί για καύσιμα και συντήρηση που αντιστοιχούν στην προσωπική χρήση του υπηρεσιακού μου οχήματος, απορρίπτεται, καθότι **δεν έχει τεκμηριωθεί, μετά από αντικειμενικό έλεγχο που θα αποδείκνυε τούτο και διαπιστωθεί ποία ή ποιές ήταν οι περιπτώσεις μη υπηρεσιακής χρήσης του οχήματος από εμένα.**

(ii) για τερματισμό άμεσα της χρήσης του υπηρεσιακού οχήματος για προσωπικούς σκοπούς έχει ήδη απαντηθεί και δεν τίθεται θέμα συμμόρφωσης, **αφού δεν**

προβαίνω σε οποιαδήποτε, τουλάχιστον, εκ προθέσεως, τέτοια χρήση υπηρεσιακού οχήματος.

(iii) για τερματισμό της χρήσης οδηγού και της καταβολής σε αυτόν των μηνιαίων επιδομάτων του αφού δεν δικαιούμαι οδηγό και, συνεπώς, ακόμη και αν απαιτηθεί η χρήση του υπηρεσιακού οχήματος για υπηρεσιακούς σκοπούς εκτός των ωρών εργασίας, δεν έχω δικαίωμα χρήσης οδηγού, εν πρώτοις, **δεν με αφορά, αφού το όλο θέμα ρυθμίζεται από τον περί Προϋπολογισμού Νόμο και η καταβολή των μηνιαίων επιδομάτων στον οδηγό δεν καθορίζεται από την Επίτροπο, αλλά είναι δικαίωμα του υπαλλήλου που διασφαλίζεται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό** και, δεύτερο, όπως έχει καταδειχθεί πιο πάνω, ουδέποτε τερματίστηκε το δικαίωμα του Επιτρόπου Νομοθεσίας σε χρήση οδηγού. Εν πάση περιπτώσει, οποιοσδήποτε συναφείς ενέργειες θα έπρεπε να γίνουν από άλλες αρμόδιες αρχές.

(iv) για την τήρηση Βιβλίων Κίνησης Οχημάτων και συμμόρφωση με τις σχετικές διατάξεις της Κ.Δ.Π. 504/2014, έχει ήδη υλοποιηθεί.

ΜΛ/ΕΙ